Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Benešov

cpkp
centrum pro komunitní práci

Komunitní plán sociálních a návazných služeb na území ORP Benešov 2021 – 2024

Tento dokument byl zpracován v rámci projektu „Podpora procesu komunitního plánování sociálních a návazných služeb na území ORP Benešov“ (registrační číslo: CZ.03.2.63/0.0/0.0/16_063/0006550), který je financován z ESF prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost.

Obsah

1. Průběh plánování sociálních a návazných služeb na území obce s rozšířenou působností Benešov 4

1.1. ORP Benešov a komunitní plánování sociálních a návazných služeb ... 4

1.2. Organizační struktura procesu plánování ... 6

1.3. Zapojení veřejnosti do aktualizace ... 9

2. Základní popis území, kde plánujeme ... 10

2.1. Charakteristika ORP Benešov ... 10

2.2. Rodiny s dětmi ... 13

2.3. Senioři, lidé se zdravotním postižením, nezaměstnaní, sociálně vyloučení ... 17

2.4. Lidé ohrožení sociálním vyloučením ... 24

2.5. Bydlení ... 30

2.6. Shrnutí hlavních zjištění ... 32

3. Závěry z šetření/mapování potřeb ... 34

3.1. Popis poskytovaných sociálních služeb na území ORP Benešov ... 34

3.2. Popis potřeb části cílových skupin ... 44

3.3. Popis potřeb seniorů ... 44

3.4. Popis potřeb neformálních pečujících ... 48

3.5. Metodika šetření a průběh sběru informací ... 49

4. SWOT analýza pro potřeby Střednědobého plánu sociálních a návazných služeb ORP Benešov 2021 až 2024 ... 53

5. Prioritní oblasti ORP Benešov na období 2021 – 2024 ... 63

6. Akční plán ORP Benešov na období 2021 – 2022 ... 64

7. Monitoring a vyhodnocení platného plánu ... 66

8. Přílohy. ... 67

9. Použité zdroje ... 68

10. Použité zkratky ... 69

ÚVODNÍ SLOVO

Vážení občané,
dostává se vám do rukou Komunitní plán sociálních a návazných služeb pro ORP Benešov na období 2021 – 2024. Na jeho zpracování se podíleli (tak jako u komunitních plánů předchozích) zástupci poskytovatelů sociálních služeb a odborníci z řad veřejných institucí působících na území ORP Benešov, Vlašim, Votice i na území Středočeského kraje.

Komunitní plán dává ucelený přehled o aktuálním stavu sociálních služeb. Reaguje na nabídky poskytovatelů a snaží se vyjádřit potřeby uživatelů. Jedná se o nepřetržitý proces, jehož cílem je postupné nastavení mechanismů a podmínek pro koordinaci služeb, zajištění jejich kvality a sledování jejich potřebnosti a efektivity.

Věřím, že tento dokument přispěje k dalšímu rozvoji sociálních služeb na ORP Benešov tak, aby co nejlépe vyhovovaly občanům a zároveň poukazovaly na jejich potřeby. Autoři jsou si plně vědomi, že sociální služby byly, jsou a budou pro mnohé z nás významnou oporou v životě. Stávají se nástrojem uspokojování lidských potřeb a pomáhají lidem, kteří si z různých důvodů nemohou tyto potřeby zajistit sami.

Velmi si vážím obětavé práce všech, kteří pracují v sociálních službách a jakýmkoliv způsobem pomáhají občanům sociálně či zdravotně znevýhodněným, seniorům, nemocným a potřebným. Poděkování patří také všem, kteří se na vytvoření Komunitního plánu rozvoje sociálních služeb v ORP Benešov na období 2021 – 2024 podíleli. Tím, že máme vytvořený komunitní plán, ale naše úsilí neustává. Komunitní plánování je nekončící proces a nyní nás všechny společně čeká realizace vytyčených priorit.

Věřím, že Benešovsko bude v budoucnosti regionem, kde naši spoluobčané naleznou dostatečnou pomoc, pokud ji budou skutečně potřebovat.

Mgr. Zdeněk Zahradníček, místostarosta města Benešov

1. Průběh plánování sociálních a návazných služeb na území obce s rozšířenou působností Benešov

1.1. ORP Benešov a komunitní plánování sociálních a návazných služeb

V polovině roku 2017 byly zahájeny přípravy aktualizace Plánu na období 2021 až 2024 a současně došlo k rozhodnutí o jeho zaměření pouze na území obce s rozšířenou působností Benešov (dále ORP Benešov).

Ve spolupráci s Centrem pro komunitní práci střední Čechy se podařilo získat podporu z Evropského sociálního fondu prostřednictvím projektu „Podpora procesu komunitního plánování sociálních a návazných služeb na území ORP Benešov, CZ.03.2.63/0.0/0.0/16_063/0006550“.

Informace o procesu plánování, jeho průběhu a možnostech zapojení jsou průběžně zveřejňovány v regionálních médiích, v Radničním listu nebo na webových stránkách města Benešov: http://ssob.info/ Současný proces navazuje na víc než 15letou tradici plánování sociálních a návazných služeb v okrese Benešov.

V roce 2006 bylo zahájeno plánování sociálních a návazných služeb na území okresu, tzn. ve spolupráci měst Benešov, Vlašim a Votice. První plán byl zpracován na období 2007 až 2013.

V červnu 2012 se výše uvedená města dohodla na další spolupráci, která se zaměřila na aktualizaci plánu pro území okresu, a to na základě usnesení rady měst:

- Usnesení Rady města Benešov č. 746-18/2012 RM ze dne 22. 8. 2012
- Usnesení Rady města Vlašimi č. 7 ze dne 22. 4. 2013
- Usnesení Rady města Votice č. 44/20 ze dne 3. 9. 2012

Hlavním cílem společného projektu bylo vyhodnotit, aktualizovat a zkvalitnit proces komunitního plánování sociálních a návazných služeb na území celého okresu Benešov, kdy základem mimo jiné bylo navázání na předešlé zkušenosti, postupy a kontakty.

Specifickým cílem bylo více akcentovat spolupráci v území, aktivněji zapojovat širokou laickou i odbornou veřejnost a zefektivnit monitoring nových rizikových jevů a schopnost flexibilně reagovat na měnící se potřeby území.

Dílčí cíle projektu v roce 2013 – 2014 byly:

- vyhodnotit plán z období 2007 až 2013
- aktualizovat analytické podklady

- aktualizovat katalog poskytovatelů sociálních a návazných služeb
- zpracovat Komunitní plán sociálních a návazných služeb na období 2015 – 2019, včetně monitorovacího plánu a akčních plánů na roky 2015 a 2016

Jak bylo zmíněno výše, v roce 2017 byly zahájeny přípravy související s přípravou aktualizace Komunitního plánu sociálních a návazných služeb na roky 2021 až 2023, která započaly v červenci 2018.

V rámci aktualizace v letech 2018 – 2020 probíhalo následující:

- inovace procesu komunitního plánování sociálních a návazných služeb
- vyhodnocení Plánu z let 2015 – 2019
- zohlednění rizikových jevů a potřeb, které se v území vyskytly v období platnosti předešlého Plánu
- sběr analytických podkladů pro aktualizaci Plánu na období 2021 – 2024
- zpracování akčních plánů na roky 2019 – 2020 a na roky 2021 a 2022
- aktualizace katalogu poskytovatelů sociálních a návazných služeb
- zpracování informačních videí a letáků
- zpracování Plánu pro území ORP Benešov na roky 2021 – 2024

Nástroje, které byly pro výše uvedené činnosti využity, vycházely z participativního přístupu. Jednalo se např. o:

- zapojení veřejnosti, poskytovatelů, zadavatelů formou pracovních a tematických setkání
- různé rozhovory a osobní setkání
- připomínkování vznikajících materiálů v různých fázích procesu plánování
- práce s existujícími daty, analytickými dokumenty a jejich průběžné vyhodnocování a spolupráce na interpretování potřebných dat a další

Výstupem této činnosti je:

- Komunitní plán sociálních a návazných služeb na území ORP Benešov na období 2021 – 2024 (dále Plán) – tento dokument
- aktualizovaný Katalog poskytovatelů sociálních a návazných služeb pro území ORP Benešov,
- dvě informační videa pro oblast sociálně-právní ochrany dětí a výkon trestu odnětí svobody, dostupná zde https://vimeo.com/451128249, https://vimeo.com/451130372
- informační materiál pro starosty obcí a další dotčené subjekty
- zpracované analýzy potřeb, základní popis území ve vazbě k procesu KPSS a Finanční analýza

Od října 2020 je vše dostupné na webových stránkách města Benešov v sekci Komunitní plánování a na webu CPKP střední Čechy zde: http://ssob.info/

Komunitní plán sociálních a návazných služeb a jeho aktualizované verze jsou podkladem pro zajištění sociálních a návazných služeb v území ORP Benešov. Jsou rovněž podkladem pro zařazení potřebných sociálních služeb do sítě sociálních služeb Středočeského kraje, dále pro rozdělování finančních prostředků z dotací města Benešov a ostatních obcí ORP či dalších donátorů.

1.2. Organizační struktura procesu plánování

Jak je uvedeno výše, proces aktualizace Plánu na roky 2021 až 2024 byl realizován pro území ORP Benešov. Tato skutečnost měla mimo jiné vliv na organizační strukturu celého procesu, a proto došlo k její aktualizaci. Primárně se jednalo o aktualizaci členů Řídící skupiny s důrazem na účast starostů/vedení obcí z celého ORP. Jednání pracovních skupin byla realizována primárně v Benešově. Ostatní náležitosti organizační struktury zůstaly beze změn.

Organizační struktura je důležitá pro přehlednost celého procesu plánování. Zahrnuje popis jednotlivých článků procesu plánování, jejich propojení, odpovědnosti apod. KPSS se účastní jednotlivé složky, které ho zajišťují po odborné a procesní stránce. Zvyšuje se efektivita procesu a díky lepší transparentnosti je plánování více otevřeno i široké veřejnosti a dotčeným subjektům.
Aktuální organizační řád je přílohou tohoto dokumentu, příloha č. 8.

Konkrétně se jedná o:

- garanty procesu – politický garant a odborný garant
- metodickou podporu
- koordinaci procesu

Garanti procesu komunitního plánování sociálních a návazných služeb

Politickým garantem procesu Komunitního plánování sociálních a návazných služeb v ORP Benešov je zástupce města Benešov, který prosazuje výstupy procesu plánování na politické úrovni.

Odborným garantem procesu Komunitního plánování sociálních a návazných služeb na území ORP Benešov je vedoucí Odboru sociálních věcí a zdravotnictví Mgr. Veronika Kondrátová (od března 2019). V rámci zpracování strategie na toto období garantka zprostředkovávala předávání informací mezi volenými orgány města, Řídící skupinou a dalšími subjekty procesu KPSS. Současně poskytovala konzultace, data a připravovala materiály pro volené orgány města související s KPSS.

Metodická podpora procesu plánování

Metodická podpora procesu Komunitního plánování sociálních a návazných služeb se zaměřuje na celý proces a jeho metodické vedení. Doporučuje metodickou správnost jednotlivých kroků v procesu a zajišťuje odborné informace pro další členy týmu. V průběhu aktualizace bylo metodické vedení zajištěno organizací Centrum pro komunitní práci střední Čechy, v zastoupení Mgr. Martinou Macurovou.

Koordinátor KPSS

Pracovní pozice koordinátorky KPSS je zařazená do Odboru sociálních věcí a zdravotnictví. Koordinátorka svou činnost vykonává vždy v součinnosti s vedoucí Odboru sociálních věcí a zdravotnictví města Benešov. V rámci aktualizace strategie, tzn. v letech červenec 2018 – červenec 2020 probíhala koordinace za

spolupráce s CPKP střední Čechy, konkrétně s Ing. Mgr. Ivetou Turkovou. Docházelo k propojení procesu plánování v samotném městě Benešov a současné v celém území obce s rozšířenou působností.

Koordinátor zajišťuje hladký průběh procesu, tj. uvádí do vzájemného souladu řešení jednotlivých úkolů a personální a časové možnosti členů týmu. Koordinace předpokládá dobrou znalost místních podmínek a vyžaduje přehled o naplánovaných úkolech a termínech plnění, souvislostech mezi nimi a míře rozpracovanosti úkolů.

Konkrétně tato pozice zajišťuje:

- koordinaci procesu KPSS a plnění komunitního plánu
- přehled o všech aktivitách procesu
- organizaci a formování pracovních skupin, setkávání pracovních skupin a koordinační skupiny
- zpracování jednotlivých akčních plánů
- zpracování strategie na následující období
- přípravu aktualizace katalogu poskytovatelů sociálních služeb
- spolupráci s metodikem komunitního plánování

Dále jsou součástí organizační struktury:

- Řídící skupina
- pracovní skupiny
- a tematická setkání

Řídící skupina

Řídící skupina je zastřešujícím orgánem komunitního plánování sociálních a návazných služeb. Je složená ze zástupců poskytovatelů sociálních a návazných služeb, zadavatelů a dalších dotčených subjektů. Úkolem této skupiny je řídit proces komunitního plánování, vyjadřování se k jednotlivým fázím procesu, souvisejícím dokumentům, které jsou v procesu KPSS realizovány či připraveny. Je odpovědná za zapojení občanů, uživatelů, poskytovatelů a zadavatelů, proto se v maximálním možném počtu účastní důležitých aktivit procesu.

Jednání Řídící skupiny se účastní hosté, zejména odborníci a zástupci zainteresovaných subjektů, koordinátor/ka, případně metodička.

Řídící skupina:

- je zodpovědná za proces KPSS a naplňuje principy a hodnoty komunitního plánování
- stanovuje cíle a priority procesu KPSS
- funguje na principu rovného postavení všech členů
- schází se dle potřeby, obvykle jednou za tři měsíce, nejméně však dvakrát do roka
- zajišťuje koordinaci celého procesu společně s koordinátory
- přenos informací z koordinační skupiny zabezpečuje odbor sociálních věcí a zdravotnictví
- monitoruje postup realizace projektu, navrhuje a připomínkuje výsledky a náměty pracovních skupin

Dále je důležitým článkem procesu plánování **Odbor sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Benešov.** Odbor odpovídá za zpracování veškerých podkladů a dokumentů v rámci procesu KPSS. Dále zabezpečuje přenos informací z Řídící skupiny k dalším dotčeným subjektům. Výstupy, schválené Řídící skupinou, předkládá příslušným Komisím a Radě města Benešov.

Pracovní a tematické skupiny:

V rámci místního partnerství se vytvářejí a iniciují pracovní skupiny dle potřeby. V pracovních skupinách jsou zastoupeni uživatelé, veřejnost, zadavatelé a poskytovatelé sociálních a návazných služeb. Jejich jednání jsou otevřená všem zájemcům.

Úkolem pracovních a tematických skupin je:

- zjišťování potřeb, sběr možných podkladů
- upozorňování na nedostatečné kapacity služeb
- rozpracování priorit do opatření a aktivit
- mapování a navrhování zdrojů pro zajištění aktivit a jednotlivých opatření, která jsou stanovena v akčním plánu
- kontrola plnění úkolů z minulého jednání
- vyjadřování se k akčním plánům

V rámci ORP Benešov se schází 4 pracovní skupiny. Tyto pracovní skupiny se scházely dle aktuálně identifikovaných témat, ve vazbě k akčnímu plánu a k závěrům z jednotlivých analýz, včetně zpracování SWOT analýzy.

Jednalo se o tyto pracovní skupiny:

- Podpora rodin a dětí
- Podpora lidí ohrožených sociálním vyloučením a vyloučených
- Podpora seniorů a osob se zdravotním postižením
- Sociální bydlení

Členové Řídící skupiny k 30. červnu 2020

- Mgr. Veronika Kondrátová – vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví (od března 2019)
- Mgr. Marta Vacková – ředitelka organizace Ruah, o. p. s.
- Mgr. Alena Králíčková – ředitelka Pečovatelské služby okresu Benešov
- Mgr. Pavel Goby – koordinátor sociální práce pro území CHOPOS
- Mgr. Monika Pospíšilová – místostarostka města Sázava
- Mgr. Daniel Štěpánek – místostarosta města Bystřice
- Klára Škvorová – projektový manažer města Bystřice
- Mgr. Magda Zacharieva – tajemnice MěÚ Benešov
- Mgr. Zdeněk Zahradníček – místostarosta města Benešov
- Bc. Eva Stulíková – koordinátorka komunitního plánování

- Bohumila Zemanová – ředitelka Posázaví, o. p. s.
- Pavla Campodonicová – členka komise sociální a zdravotní
- Mgr. Martin Kadrnožka – starosta města Týnec nad Sázavou
- Mgr. Pavla Fleischhansová – ředitelka organizace Rytmus Střední Čechy, o. p. s.
- Petr Ballek – tiskový mluvčí, public relations manažer Nemocnice Rudolfa a Stefanie, a.s.
- Hana Ptáčníková – sociální pracovnice města Sázavy

1.3. Zapojení veřejnosti do aktualizace

V rámci realizované aktualizace byla zapojena veřejnost a další dotčené subjekty na různých úrovních a různými formami.

Konkrétně se jednalo o zapojení:

- poskytovatelů sociálních a návazných služeb
- obyvatel, kteří souzněli s tématem
- uživatelů různých druhů sociálních služeb
- zaměstnanců Městského úřadu Benešov a dalších pracovníků obcí z celého ORP Benešov
- dalších odborníků
- zastupitelů

Zapojení veřejnosti probíhalo různými způsoby:

- setkáváním pracovních skupin
- v rámci analýz potřeb formou rozhovorů, dotazníků, ohniskových skupin a dalších
- individuálními schůzkami
- připomínkováním dokumentů

Zapojení veřejnosti a dalších dotčených aktérů v číslech:

- proběhlo zhruba 90 různých forem setkání (pracovní skupiny, setkání se starosty spádových obcí, individuální schůzky s poskytovateli či starosty, individuální schůzky s pečujícími o seniory, s osobami se zdravotním postižením apod.)
- celkem se jednalo cca o 170 zapojených osob

V rámci Plánu a přiložených studií můžete zaznamenat různá data jejich sběru a různé časové řady. To odráží skutečnost, že Plán byl vytvářen dva roky a jednotlivé části plánu a studie vznikaly od srpna 2018 do března 2020.

2. Základní popis území, kde plánujeme[1]

Cílem této kapitoly je popsat dostupné údaje o územním obvodu ORP Benešov z hlediska několika tematických oblastí významných z pohledu komunitního plánování sociálních služeb. Těmito oblastmi zájmu, které se v mnoha ohledech překrývají s kategoriemi aktivit sociální práce a služeb, jsou rodiny s dětmi, lidé se zdravotním postižením a senioři, lidé ohrožení sociálním vyloučením a oblast bydlení.

Údaje (data), s nimiž zde pracujeme, pocházejí z několika zdrojů a v takto ucelené podobě je nelze nalézt nikde jinde. Jsou zde zahrnuta veřejně dostupná data o obyvatelstvu ORP Benešov zpracovávaná Českým statistickým úřadem, statistická data Ministerstva práce a sociálních věcí, např. o počtech příjemců některých sociálních dávek, a data z evidence Odboru sociálních věcí a zdravotnictví (OSVZ) Městského úřadu Benešov, která se týkají počtů klientů v rámci specifických částí agendy tohoto odboru.

Většina shromážděných dat zachycuje období posledních tří až pěti let, takže je možné alespoň zčásti zachytit vývoj dostupných statistik v čase a na základě toho formulovat dílčí závěry. Stejně tak je možné u některých údajů porovnat data za celé území ORP Benešov s daty za samotné město Benešov.

2.1. Charakteristika ORP Benešov

Správní obvod obce s rozšířenou působností **BENESOV** je vymezen územím obcí:
Benešov, Bukovany, Bystřice, Čakov, Čerčany, Český Šternberk, Čtyřkoly, Divišov, Drahňovice, Hvězdonice, Chářovice, Chleby, Chlístov, Chocerady, Choratice, Chotýšany, Chrášťany, Kozmice, Krhanice, Krňany, Křečovice, Lešany, Litichovice, Lštění, Maršovice, Mrač, Nespeky, Netvořice, Neveklov, Ostředek, Petroupim, Popovice, Pořící nad Sázavou, Postupice, Přestavlky u Čerčan, Pyšely, Rabyně, Řehenice, Sázava, Soběhrdy, Stranný, Struhařov, Teplýšovice, Tisem, Třebešice, Týnec nad Sázavou, Václavice, Vodslivy, Vranov, Vysoký Újezd, Xaverov.

Zdroj: Český statistický úřad (www.czso.cz).

[1] Zdroj: Základní popis území ORP Benešov z hlediska potřeb komunitního plánování sociálních služeb, Mgr. Petra Klvačová Ph.D.

Spádové území středočeské obce s rozšířenou působností Benešov se rozkládá na ploše 69 ha a zahrnuje katastrální území celkem 51 obcí. K 31. 12. 2017 zde žilo celkem 59 740 obyvatel, což činilo 4,4 % obyvatelstva Středočeského kraje (1,352 mil.). Z hlediska rozlohy je ORP Benešov čtvrtou největší ORP ve Středočeském kraji (z celkových 26), co do počtu obyvatel je však devátý, což svědčí o relativně nízké hustotě osídlení v porovnání s ostatními ORP kraje. Počtem obyvatel je ORP Benešov srovnatelná např. s ORP Beroun (60 380), která má však o více než třetinu menší rozlohu (69 003 ha). Naopak ORP Příbram a ORP Rakovník mají jen mírně odlišnou velikost populace (69 944 respektive 55 565 obyvatel), zároveň však mají v porovnání s ORP Benešov výrazně větší rozlohu (79 564 a 89 630 ha).

Město Benešov je s 16 656 obyvateli desátým nejlidnatějším městem Středočeského kraje (z celkových 84). Počtem obyvatel jsou mu nejbližší města Neratovice (16 163) a Rakovník (15 846). Obyvatelstvo města Benešov tvoří více než čtvrtinu (27,9 %) obyvatel celého spádového území ORP Benešov. Formální statut města mají v území ORP ještě obce Bystřice (4 422 obyvatel), Sázava (3 720 obyvatel) a Týnec nad Sázavou (5 715 obyvatel). Celkový podíl městského obyvatelstva tudíž v rámci ORP činí 51,1 %. Blíží se tak podílu městského obyvatelstva v rámci celého Středočeského kraje, který je 52,2 %.

Tabulka 1a: Základní charakteristiky území ORP Benešov (k 31.12.2017)

Obec s rozšířenou působností	Počet obcí	Výměra (ha)	Počet obyvatel celkem	v tom ve věku		
				0 – 14	15 – 64	65+
Benešov	51	69 003	59 740	10 160	38 217	11 363

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka Středočeského kraje 2018.

Tabulka 1b: Základní charakteristiky měst v ORP Benešov (k 31.12.2018)

Město	Výměra (ha)	Počet obyvatel celkem	v tom ve věku		
			0 – 14	15 – 64	65+
Benešov	4687	16 656	2 625	10 687	3 344
Týnec nad Sázavou	2 575	5 681	924	3 494	1 263
Bystřice	6 336	4 370	741	2 850	779
Sázava	2 042	3 722	553	2 320	849

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka Středočeského kraje 2018.

Věkové struktury ORP Benešov a města Benešov vykazují významně nižší podíly nejmladší (0 – -15 let) věkové skupiny oproti nejstarší (65 a více let) věkové skupině. Zatímco v případě celého ORP je to 17,0 % ku 19,0 %, v případě města Benešov je to 15,8 % ku 20,0 %. V rámci celého Středočeského kraje činí tyto podíly 17,5 % ku 17,9 %. ORP Benešov i město Benešov tak mají v porovnání s celým krajem relativně nízký podíl obyvatel nejmladší věkové kohorty a naopak vyšší podíl nejstarší kohorty. Totéž platí i pro ostatní menší města ORP s výjimkou Bystřice, kde je poměr téměř vyrovnaný.

Tabulka 1c: Demografické charakteristiky ORP Benešov 2016-2018

	2016	2017	2018
Počet obyvatel (k 31. 12.)	59365	59740	60380
Živě narození	636	638	597
Zemřelí celkem	573	648	632
podíl zemřelých na novotvary (%)	28,1	21,3	24,4
podíl zemřelých na nemoci oběhové soustavy (%)	43,5	50,9	48,6
podíl zemřelých na nemoci dýchací soustavy (%)	5,1	6,5	5,1
Přirozený přírůstek obyvatel (narození - zemřelí)	63	-10	-35
Přistěhovalí	1248	1336	1601
Vystěhovalí	927	951	926
Přírůstek obyvatel stěhováním (přistěhovalí - vystěhovalí)	321	385	675
Celkový přírůstek (úbytek) obyvatel	384	375	640
Sňatky	269	262	290
Rozvody	135	156	136
Potraty	226	225	216
Průměrný věk mužů (roky)	40,4	40,6	40,7
Průměrný věk žen (roky)	42,9	43,0	43,2
Podíl obyvatel ve věku 65 a více let (%)	18,5	19,0	19,5
Index stáří (počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve	109,7	111,8	113,6

Zdroj: Krajská správa ČSÚ pro Středočeský kraj (www.czso.cz).

Zvolna roste průměrný věk obyvatel území ORP. U mužů činí tento nárůst mezi roky 2016 – 18 celkem 0,3 roku (ze 40,4 na 40,7), u žen rovněž 0,3 roku (ze 42,9 na 43,2). Spolu s tím stoupá podíl obyvatel ve věku 65 a více let (z 18,5 % v roce 2016 na 19,5 % v roce 2018) a zvyšuje se také celkový index stáří (počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0 – 14 let), který vzrostl ze 109,7 (2016) na 113,2 (2018). V posledních dvou letech, za která jsou k dispozici statistické údaje (2017 a 2018), se současně projevil záporný přirozený přírůstek obyvatel (narození – zemřelí). To vše svědčí o tom, že populace ORP Benešov postupně stárne.

Tabulka 1d: Statistika nezaměstnanosti ORP Benešov 2016 – 2018

	2016	2017	2018
Evidovaní uchazeči o zaměstnání	1 039	763	600
z toho dosažitelní (%)	93,3	88,7	87,7
z toho občané se zdravotním postižením (%)	14,9	16,3	14,3
z toho absolventi (%)	4,6	3,4	3,0
z toho osoby s délkou evid. nad 12 měsíců (%)	16,7	14,5	12,2
Volná pracovní místa	800	983	1 173
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	1,3	0,8	0,5
Podíl nezaměstnaných osob (%) [3)]	2,51	1,76	1,38

Zdroj: Krajská správa ČSÚ pro Středočeský kraj (www.czso.cz).

Počet uchazečů o zaměstnání evidovaných v ORP Benešov mezi roky 2016 až 2018 výrazně klesl, a sice z 1 039 na 600, tj. o více než 42 %. Současně se mezi evidovanými uchazeči snižoval podíl nejen čerstvých

absolventů (ze 4,6 % na 3,0 %) a dlouhodobě nezaměstnaných (nad 12 měsíců) (z 16,7 % na 12,2 %), ale dokonce i občanů se zdravotním postižením (z 14,9 % na 14,3 %), což svědčí o tom, že trh práce v době nízké nezaměstnanosti přijímá i tyto za jiných okolností obtížněji zaměstnatelné skupiny uchazečů.

Statistiky svědčí o tom, že rekordně nízká nezaměstnanost v ČR se projevuje i na úrovni ORP Benešov. Počet volných pracovních míst se zvýšil z 800 na 1 173, tedy téměř o polovinu, naproti tomu počet uchazečů na jedno volné pracovní místo se snížil téměř na třetinu (z 1,3 na 0,5) a podíl nezaměstnaných osob z 2,51 % na 1,38 %.

Tabulka 1e: Bytová výstavba v ORP Benešov 2016 – 2018

	2016	2017	2018
Dokončené byty	206	161	311
Dokončené byty na 1 000 obyvatel	3,5	2,7	5,2
Podíl bytů dokončených v rodinných domech (%)	79,1	77,6	55,3
Průměrná obytná plocha 1 dokončeného bytu (m^2)	89,7	88,3	71,6

Zdroj: Krajská správa ČSÚ pro Středočeský kraj (www.czso.cz).

Počet dokončených bytů v ORP Benešov zaznamenal v posledních třech sledovaných letech kolísavý vývoj, a to z 206 v roce 2016 přes 161 v roce 2017 na 311 v roce 2018. Na 1000 obyvatel ORP tak připadalo 5,2 nově dokončených bytů, zatímco v roce 2016 to bylo 3,5 a v roce 2017 dokonce pouze 2,7. Přestože se výrazně snížil počet dokončených bytů, které připadaly na individuální výstavbu, to znamená rodinné domy, stále jim patří nadpoloviční podíl (ze 79,1 % na 55,3 %). Zároveň výrazně poklesla průměrná obytná plocha nově dokončeného bytu (z téměř 90 m2 na necelých 72 m2). Všechny tyto výsledky lze přičíst dokončení některých projektů výstavby bytových domů v roce 2018 a je otázkou, zda naznačený trend bude pokračovat i v dalších letech.

2.2. Rodiny s dětmi

Státní sociální podpora

V rámci evidence vyplácených sociálních dávek, jejichž adresáty jsou rodiny s dětmi (Tabulka 2), je v námi zkoumaném území patrný v uplynulých letech rozdílný vývoj.

Na rozdíl od přídavku na dítě, kde je možné sledovat jednoznačný pokles průměrného měsíčního počtu vyplácených dávek, u rodičovského příspěvku se jedná spíše o mírný pokles a počet vyplaceného porodného naopak až do roku 2018, kdy byl také zaznamenán pokles, rostl. Zatímco počet průměrně měsíčně vyplacených přídavků na dítě klesl v ORP Benešov mezi roky 2013 až 2018 z 2 169 na 1 110, tj. o 48,8 %, v městě Benešov z 593 na 292, tj. o 50,8 %. Benešov tak měl mírně vyšší podíl na celkovém poklesu než ostatní obce ORP Benešov.

Tabulka 2: Průměrný měsíční počet příjemců dávek státní sociální podpory za sledovaný rok

Typ dávky	Město Benešov						ORP Benešov					
	Rok						Rok					
	201	201	2015	2016	2017	2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Přídavek na dítě	593	591	557	509	413	292	2169	2 120	1 993	1 811	1 519	1 110
Rodičovský	470	448	476	435	436	431	1695	1 610	1 600	1 582	1 632	1 651
Porodné	13	23	27	29	39	26	50	60	95	136	105	83

Zdroj: MPSV.

Rovněž počet vyplacených rodičovských příspěvků se snížil, avšak ne tak jednoznačně. Jestliže v roce 2013 bylo v ORP Benešov vypláceno 1 695 rodičovských příspěvků, pak v roce 2018 to bylo 1 651 (tj. o 2,6 % méně). V mezidobí byl však pokles výraznější (2016: 1 582, tj. o 6,7 % méně než v roce 2013), poté počet příjemců opět rostl. V městě Benešov byl pokles příjemců rodičovského příspěvku relativně větší, ze 470 v roce 2013 na 431 v roce 2018, tj. o 8,3 %, i zde však docházelo k výkyvům.

V případě porodného můžeme trend trvající do roku 2017 interpretovat celkově jako nárůst, poté však došlo v roce 2018 k prudkému propadu. Zatímco v roce 2013 bylo vyplaceno pouze 50 dávek porodného v ORP Benešov a 13 v městě Benešov, v roce 2017 jich bylo 105 pro ORP a 39 pro město Benešov. Za rok 2018 však počty klesly na 83 v ORP Benešov a 26 v městě Benešov, čímž se tyto hodnoty vrátily přibližně o tři roky zpět do roku 2015.

Zatímco vývoj rodičovského příspěvku – setrvalý, až v poslední době spíše klesající trend – souvisí nejvíce s vývojem porodnosti. U dalších dvou dávek, které jsou testovány příjmem rodiny (vyplácí se až při nižším příjmu, než je 2,7násobek životního minima), svědčí pokles o tom, že s tím, jak klesá nezaměstnanost a roste příjmová úroveň rodin, má na tyto dávky nárok menší počet potenciálních příjemců.

Sociálně-právní ochrana dětí

Při analýze situace rodin s dětmi a dětí ohrožených sociálně-rizikovými jevy v ORP Benešov se můžeme opřít, mimo jiné, o údaje získané z evidence Odboru sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Benešov (dále OSVZ). Jedná se o data zaznamenaná v rámci projektu Benchmarkingová iniciativa 2005[2] realizovaného Vzdělávacím centrem pro veřejnou správu ČR, o.p.s. (VCVS ČR). Tyto údaje pokrývají období let 2015 až 2017, v němž se Benešov do projektu zapojil, a obsahují souhrnná čísla za celé spádové území ORP.

Za období 2018 a 2019 jsou k dispozici podrobnější data z ročních výkazů OSVZ, které vytváří pro potřeby Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV).

[2] Bližší informace o tomto projektu lze nalézt na webu http://bi2005.cz.

Tabulka 3a: Statistika klientů OSVZ MěÚ Benešov v oblasti sociálně-právní ochrany dětí v období 2015 a 2017 (údaje k 31.12. daného roku)

	Rok		
	2015	**2016**	**2017**
Počet dětí do 18 let ve správním obvodu ORP	11738	11478	11688
Evidovaný počet případů SPOD	3 016	3 246	533
Počet spisů pomocné evidence / Počet "spisů" bez zavedení NOm nebo Om[3]	181	0	26
Počet dětí v náhradní rodinné péči	62	49	55
Počet osob vykonávajících náhradní rodinnou péči	64	63	62
Počet dohod o výkonu pěstounské péče uzavřených OSPOD	0	0	0
Počet případů jmenování OSPOD opatrovníkem	0	0	187
Počet dětí umístěných v náhradní péči zařízení pro péči o děti	42	24	28
Počet pořádaných případových konferencí	18	36	25
Počet dětí, u kterých byl soudem či OSPOD stanoven dohled	53	52	35
Počet zásahů v rámci pohotovostní služby OSPOD mimo pracovní dobu	12	6	11
SPOD – celkový počet sociálních šetření	-	831	737
SPOD – celkový počet soudních jednání	-	704	698
Počet klientů kurátora pro děti a mládež	208	169	192

Zdroj: OSVZ MěÚ Benešov – Benchmarkingová iniciativa 2005.

Celkový počet případů sociálně-právní ochrany dětí (SPOD) evidovaných v ORP Benešov se v rozmezí let 2015 až 2017 pohyboval od 3 016 přes 3 246 až po 533 (2017). Výrazný rozdíl mezi roky 2016 a 2017 je patrně způsoben změnou metodiky evidence případů, v jejímž důsledku byla vyřazena převážná část případů, které byly dříve evidovány až do dovršení 18 let věku dítěte, z důvodu jejich neaktivnosti. Od tohoto roku jsou statisticky sledovány pouze „aktivní“ spisy dětí, kterým je k určitému datu poskytovaná sociálně-právní ochrana. Děti, které prošly evidencí OSPOD, ale v průběhu roku byly vyřazeny ze základní evidence, nejsou v celkovém počtu případů uvedeny.

V následujících letech počet evidovaných případů SPOD nadále klesá:

Tabulka 3b: Počet klientů OSVZ MěÚ Benešov v oblasti sociálně-právní ochrany dětí v období 2018 a 2019 (údaje k 31.12. daného roku)

	Evidovaný počet případů ke konci roku	
	2018	**2019**
Rejstřík Om	328	268
Rejstřík NOm	130	131
Celkem	**458**	**399**

Zdroj: OSVZ MěÚ Benešov.

Co se týče náhradní rodinné péče, počet dětí v této péči vykazuje v území ORP Benešov poměrně stabilní úroveň. Z výchozí hodnoty 62 dětí v roce 2015 se po přechodném poklesu na 49 v roce 2016 opět zvýšil

[3] Rejstřík Om (Ochrana mládeže) slouží k základní evidenci dětí v péči příslušného OSPOD, rejstřík NOm je určen k pomocné evidenci, např. dětí, které mají trvalé bydliště jinde než v působišti daného úřadu.

na 55 v roce 2017. Ještě stabilnější hodnoty má počet osob, které v ORP Benešov náhradní rodinnou péči vykonávají. Ten v rozmezí sledovaných let pouze mírně klesl, a sice z 64 na 62.

V letech 2018 a 2019 jsme z dostupných dat schopni odlišit různé typy náhradní rodinné péče. Nejčastějším typem je pěstounská péče, následuje svěření do péče jiné osoby, poručenství s osobní péčí poručníka a pěstounská péče na přechodnou dobu. Celkem se ve sledovaných letech počet dětí v náhradní rodinné péči nejprve snížil na 56 a poté stoupl na 63.

Tabulka 3c: Počet dětí v různých typech náhradní rodinné péče v území ORP Benešov v období 2018 a 2019 (údaje k 31.12. daného roku)

	Počet dětí k 31.12.	
	2018	**2019**
Pěstounská péče	37	35
Pěstounská péče na přechodnou dobu	1	4
Poručenství s osobní péčí poručníka	3	2
Svěření dítěte do péče jiné osoby	15	22
Celkem	**56**	**63**

Zdroj: OSVZ MěÚ Benešov.

V rámci dalšího parametru sledovaného v rámci SPOD, a sice počtu dětí umístěných v náhradní péči zařízení pro péči o děti, je patrný výrazný skok v rozpětí let 2015 a 2016. Zatímco v roce 2015 bylo zaznamenáno 42 případů těchto dětí, o rok později to bylo pouze 24. V dalším roce začal jejich počet opět mírně narůstat, takže na konci roku jich bylo 28.

Za důležitý indikátor lze považovat také vývoj počtu dětí, u kterých byl soudem či OSPOD stanoven dohled. I v tomto ukazateli je možné vysledovat výrazný pokles, a to z 53 v roce 2015 přes 52 v roce 2016 až na 35 v posledním zaznamenaném roce 2017.

U některých ukazatelů SPOD lze vysledovat trend kopírující vývoj celkového počtu dětí do 18 let ve správním obvodu ORP Benešov. Ten byl nejvyšší v roce 2015 (11 738), propadl se v roce 2016 (11 478) a v roce 2017 opět vzrostl (11 688). Stejný vývoj je patrný nejen v případě počtu dětí v náhradní rodinné péči, ale také u počtu pohotovostních zásahů OSPOD mimo pracovní dobu, a v neposlední řadě i u celkového počtu klientů kurátora pro děti a mládež (208 v roce 2015, 169 v roce 2016 a 192 v roce 2017). Lze se domnívat, že mezi demografickým vývojem ve sledovaném území a vývojem počtu klientů OSPOD existuje určitá přímá úměra.

V letech 2018 a 2019 nemáme k dispozici porovnání celkového počtu klientů kurátora pro děti a mládež, ale můžeme podrobně rozlišit kategorie řešených problémů těchto klientů (viz Tabulka 3d). Z uvedené tabulky je patrné, že u všech těchto problémů a z nich vyplývajících opatření došlo k meziročnímu poklesu jejich výskytu. Výjimkou je pouze kategorie mladiství ve výkonu vazby nebo ve výkonu odnětí svobody, u níž nebyl ani v jednom roce zaznamenán žádný případ. Zatímco u většiny kategorií byl zaznamenán pokles v řádu desítek procent, nejmenší úbytek případů nastal u přestupků, kterých bylo meziročně téměř stejně.

Tabulka 3d: Klienti kurátora pro děti a mládež v území ORP Benešov v období 2018 a 2019 (údaje k 31.12. daného roku)

	2018	2019
Trestná činnost	20	14
Přestupky	9	8
Výchovné problémy	86	66
Uložená trestní opatření	8	4
Uložená výchovná opatření mladistvým	2	0
Mladiství ve výkonu vazby nebo ve výkonu odnětí svobody	0	0
Opatření uložená dětem mladším 15 let	3	2

Zdroj: OSVZ MěÚ Benešov.

2.3. Senioři, lidé se zdravotním postižením, nezaměstnaní, sociálně vyloučení

Dalšími cílovými skupinami sociální práce, sociálních služeb a tedy i komunitního plánování sociálních služeb jsou senioři, lidé se zdravotním postižením a lidé ohrožení sociálním vyloučením. Při popisu situace jednotlivých skupin vycházíme z dostupných dat Odboru sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Benešov, ze statistických dat MPSV o příjemcích příspěvku na péči a dávek státní sociální podpory a také z údajů o exekucích, z tzv. mapy exekucí.

Sociální práce, opatrovnictví

Následující údaje opět vycházejí z dat, která byla shromážděna v rámci projektu Benchmarkingová iniciativa 2005 realizovaného společností VCVS ČR, o.p.s., v době, kdy se do něj město Benešov zapojilo, tedy v letech 2015 až 2017. Data, která máme k dispozici, se týkají některých specifických cílových skupin sociální práce, a sice zvláštních příjemců dávek důchodového pojištění, opatrovanců v rámci institutu veřejného opatrovnictví, ohrožených a vyloučených osob a osob ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody.

K zvláštním příjemcům dávky důchodového pojištění patří lidé, kteří jsou ustanoveni se souhlasem poživatele důchodu, popřípadě jeho zákonného zástupce, v případě, že poživatel nemůže z vážných důvodů výplatu této dávky přijímat sám. Počet evidovaných zvláštních příjemců v ORP Benešov byl velmi nízký, ve sledovaném období se pohyboval mezi čtyřmi (2015) a dvěma (2017).

Tabulka 4a: Statistika klientů OSVZ MěÚ Benešov v oblasti vybraných cílových skupin sociální práce v období 2015 až 2017

		Rok		
		2015	**2016**	**2017**
Zvláštní příjemce dávky důchodového pojištění	počet správních rozhodnutí	4	5	2
	počet evidovaných	4	5	2
Veřejné opatrovnictví	počet opatrovanců	11	17	14
	z toho počet opatrovanců v pobytových zařízeních	3	5	3
	počty návštěv u opatrovance	353	133	118
	počet sociálních šetření na dožádání ve věci	-	2	4
Sociální práce – ohrožené a vyloučené osoby	počet spisů	255	244	207
	počet anonymních klientů	28	0	0
	počet sociálních šetření	83	59	151
Sociální kuratela – osoby ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody	počet návštěv ve věznicích	12	54	57

Zdroj: OSVZ MěÚ Benešov – Benchmarkingová iniciativa 2005.

Opatrovnictví je jedna z forem zastoupení, kdy je soudem jmenován opatrovník, aby hájil zájmy a práva jiného člověka, který má sníženou schopnost sám právně jednat, a to zpravidla z důvodu některého druhu postižení (duševního, mentálního, těžkého fyzického či smyslového). Povinností opatrovníka je činit právní úkony spolu s opatrovancem, případně za něj. Veřejné opatrovnictví je označením situace, kdy se ze zákona stane opatrovníkem obec, v níž má opatrovanec bydliště. V ORP Benešov se počet lidí, kterým byl stanoven veřejný opatrovník, pohyboval od 11 v roce 2015 přes 17 v roce 2016 po 14 v roce 2017. Přibližně čtvrtina z nich žila v pobytových zařízeních.

Počet spisů OSVZ týkajících se ohrožených a vyloučených osob ve sledovaném období postupně klesl z 255 (2015) na 207 (2017). Naopak počet sociálních šetření zaměřených na tyto klienty vzrostl téměř dvojnásobně – z 83 (2015) na 151 (2017).

Ve stejném období několikanásobně vzrostl počet návštěv sociálního kurátora u osob ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody – z 12 za rok 2015 na 57 v roce 2017. Od roku 2016 narostl úvazek u sociálního kurátora na 1,0, do té doby měl kumulovanou funkci.

Za poslední dva roky (2018 a 2019) máme k dispozici podrobnější rozlišení kategorií klientů sociální práce OSVZ MěÚ Benešov (Tabulka 4b). U většiny kategorií nebyly zaznamenané výraznější meziroční změny počtu klientů. Výjimku tvoří osoby s omezením způsobilosti k právním úkonům, jejichž počet se zvýšil o více než čtvrtinu (ze 14 na 18), dále nezaměstnaní, jejichž počet poklesl ze 185 na 170, tj. o 8 %, a rodiny s dětmi, u nichž naopak došlo k nárůstu na 2,5násobek (z 13 na 32). Příčinu těchto změn lze jednoznačně rozklíčovat pouze u nezaměstnaných, u kterých souvisí s celkovým poklesem nezaměstnanosti v ČR i v území ORP.

Z dalších dvou sloupců tabulky je patrné, že ve sledovaných letech sociální pracovníci s některými cílovými skupinami pracovali více než s ostatními. V tomto ohledu v obou letech nejvíce vyčnívají osoby ohrožené

rizikovým způsobem života, oběti agrese, trestné činnosti a násilí, osoby, které se nacházejí v nejistém či neadekvátním bydlení, a nezaměstnaní. Z hlediska dalších charakteristik se zároveň nejčastěji (ve více než polovině případů) jednalo o osoby neschopné splácet závazky a pohledávky, z nichž velkou část tvořily osoby bez přístřeší, a více než ze čtvrtiny šlo o seniory (65 a více let).

Tabulka 4b: Počty klientů sociální práce v území ORP Benešov v období 2018 a 2019 (údaje k 31.12. daného roku)

		Počet klientů			
		2018		2019	
		celkem ke konci sledovaného roku	Počet klientů, s nimiž se aktivně ve sledovaném roce pracovalo, kterým byla poskytována registrovaná sociální služba	celkem ke konci sledovaného roku	Počet klientů, s nimiž se aktivně ve sledovaném roce pracovalo, kterým byla poskytována registrovaná sociální služba
Cílová skupina klientů sociální práce	**osoby se zdravotním postižením nebo duševním onemocněním**	63	39	65	38
	osoby závislé na péči jiné osoby	9	4	8	3
	osoby s různým stupněm omezení / způsobilosti k právním úkonům	14	2	18	17
	osoby ohrožené sociálním vyloučením	122	44	120	42
	osoby ohrožené rizikovým způsobem života	220	81	218	78
	oběti agrese, trestné činnosti a domácího násilí	125	73	121	69
	osoby, které se nacházejí v nejistém či neadekvátním bydlení	188	70	189	67
	nezaměstnaní	185	62	170	58
	imigranti	0	0	0	0
	rodiny s dětmi	13	3	32	4
	anonymní klienti	0	0	X	X
	další skupiny osob neuvedené výše	0	0	0	0
Celkový počet klientů		231	92	225	87
z celkového počtu	**repatriace**	0	0	0	0
	deportace	0	0	0	0
	senioři (65 let a výše)	49	23	31	24
	osoby neschopné splácet závazky a pohledávky	78	53	85	57
	osoby bez přístřeší (bez domova)	77	48	63	41

Zdroj: OSVZ MěÚ Benešov.

Příspěvek na péči

Další pohled na strukturu cílové skupiny seniorů a lidí se zdravotním postižením nabízejí údaje získané z dat Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV).

V nich je možné rozlišovat mezi příjemci různých typů dávek a dále diferencovat podle pohlaví, věku a stupně závislosti na péči jiné osoby. Data pokrývají období od poloviny roku 2014 až do poloviny roku 2019, takže je možné sledovat také vývoj v čase.

Tabulka 5a: Příjemci PnP dle věku, pohlaví a stupně závislosti (k 6/2019)

		Město Benešov				**ORP Benešov**			
		Počet příjemců příspěvku na péči				**Počet příjemců příspěvku na péči**			
Celkem		397				1 583			
	ženy	250				898			
	příjemci ve stupni závislosti a věku	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
z toho	0 – -7 let	6	0	1	1	26	5	7	6
	8 – -18 let	14	5	3	4	49	20	11	15
	19 – -26 let	3	2	2	3	4	8	9	9
	27 – -65 let	22	26	19	9	101	115	114	77
	66-75 let	22	27	10	3	85	95	68	29
	76 – -85 let	35	39	22	12	124	121	88	50
	86 a více let	38	23	34	12	96	119	89	43

Zdroj: MPSV.

Nejprve se zaměříme na nejnovější dostupná data o příjemcích příspěvku na péči (PnP) (Tabulka 5). V polovině roku 2019 bylo v celém ORP evidováno 1 583 příjemců PnP, z nichž téměř tři pětiny tvořily ženy (898, tj. 58 %). Čtvrtina příjemců PnP (397, tj. 25 %) měla trvalé bydliště v Benešově, přičemž v této skupině převažovaly ženy ještě výrazněji (250, tj. 63 %). Zastoupení příslušníků starších věkových kohort (nad 66 let) mezi příjemci PnP z řad obyvatel města Benešov (277, tj. 69,8 %) je významně vyšší než mezi příjemci v rámci celého ORP (1 007, tj. 63,6 %).

V porovnání s věkovými kohortami seniorů jsou děti a mladí lidé do 26 let mezi příjemci PnP početně mnohem méně zastoupeni. V rámci celé ORP tvořili příjemci do 26 let pouze 10,7 % (169), v samotném Benešově to bylo 11,1 % (44). V městě Benešov i v celém ORP byli nejpočetnější příjemci PnP v I. stupni závislosti (140 respektive 485), kteří tvořili 35,3 % (Benešov) a 30,6 % (ORP) všech příjemců. V rámci města Benešov i ORP byli druzí nejčastější příjemci II. stupně (122 respektive 483) následovaní III. stupněm (91 respektive 386). Nejméně častý byl tedy, podle očekávání, IV. stupeň (44 v Benešově a 229 v celém ORP).

Ze srovnání posledních čtyř sledovaných období (Tabulky 6a a 6b), za něž jsou statistiky MPSV dostupné, vyplývá, že počet příjemců PnP v rámci města Benešov i celého ORP dlouhodobě roste. Konkrétně mezi obyvateli Benešova stoupl z 377 ke konci roku 2014 na 397 v polovině roku 2019. Za období od konce roku 2014, kam sahají nejstarší dostupná data, počet příjemců stoupl dokonce o 60, tedy o 18 %. Za stejné období se zvýšil v celém ORP Benešov počet příjemců z 1 385 na 1 583, tj. o 14,3 %. V obou územích, jak v městě Benešov, tak i v celém ORP, roste mezi příjemci podíl mužů, a to z 34 % na konci roku 2016 na 37 % v polovině roku 2019, respektive ze 42 % na více než 43 % za stejné období v rámci celého ORP. Přesto jsou ženy stále zastoupeny více, což je dáno jejich významně vyšším podílem v nejstarších věkových kohortách.

Tabulka 6a: Vývoj počtu příjemců příspěvku na péči v období 12/2016 až 06/2019 v území města Benešov

		Měsíc															
		12/2016				**12/2017**				**6/2018**				**6/2019**			
Celkem		**377**				**376**				**385**				**397**			
z toho	*ženy*	249				235				244				250			
	příjemci ve stupni závislosti a věku	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
	0 – -7 let	5	5	4	1	6	1	1	3	7	0	1	3	6	0	1	1
	8 – -18 let	3	3	4	6	12	5	4	3	13	6	3	3	14	5	3	4
	19 – -26 let	11	9	8	3	1	2	2	5	1	2	3	5	3	2	2	3
	27 – -65 let	22	28	16	6	20	23	20	6	22	24	19	5	22	26	19	9
	66 – -75 let	37	36	22	12	15	19	17	7	20	23	17	3	22	27	10	3
	76 – -85 let	44	33	25	12	48	34	13	12	43	30	13	15	35	39	22	12
	86 a více let	7	6	7	2	27	36	26	8	34	35	30	5	38	23	34	12
Celkem		129	120	86	42	129	120	83	44	140	120	86	39	140	122	91	44

Zdroj: MPSV.

Příspěvek na péči I. stupně je dlouhodobě nejčastěji pobíraným příspěvkem jak v rámci Benešova, tak i celého území ORP. Stejně tak z dlouhodobého hlediska platí, že mezi příjemci z řad obyvatel Benešova i ORP je druhým nejčastějším příspěvek II. stupně. Pouze v rámci ORP dochází ke konci sledovaného období

k výraznému srovnávání podílů mezi příjemci příspěvku I. a II. stupně, a to v poměru 485 ku 483, tzn. s rozdílem pouhého půl procenta.

Tabulka 6b: Vývoj počtu příjemců příspěvku na péči v období 12/2015 až 06/2018 v územním obvodu ORP Benešov

		Měsíc															
		12/2016				**12/2017**				**6/2018**				**6/2019**			
Celkem		**1527**				**1 527**				**1 533**				**1 583**			
z toho	*ženy*	888				891				884				898			
	příjemci ve stupni závislosti a věku	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
	0 – -7 let	17	11	4	8	25	11	3	10	26	7	5	9	26	5	7	6
	8 –- 18 let	47	18	13	11	47	15	13	9	51	17	11	13	49	20	11	15
	19 – -26 let	2	8	12	14	2	10	8	14	2	9	11	11	4	8	9	9
	27 – -65 let	115	130	96	59	99	111	114	75	102	115	113	75	101	115	114	77
	66 – -75 let	68	83	57	22	73	83	63	26	81	84	66	23	85	95	68	29
	76 – -85 let	136	122	84	41	138	111	86	43	134	109	79	42	124	121	88	50
	86 a více let	106	107	89	47	90	119	84	45	95	117	88	38	96	119	89	43
Celkem		491	479	355	202	474	460	371	222	491	458	373	211	485	483	386	229

Zdroj: MPSV.

Data MPSV o příjemcích PnP rozlišují také mezi příjemci žijícími v pobytových zařízeních a těmi, kteří žijí v domácím prostředí, z nichž někteří jsou v péči neformálních pečujících.

Tabulka 5b: Srovnání vývoje podílu příjemců PnP, kteří žijí v pobytových zařízeních v městě Benešov, a v celém ORP Benešov, v období 12/2014 až 6/2019

Měsíc nároku	**Počet příjemců příspěvku na péči s trvalým**		**Počet příjemců příspěvku na péči s trvalým pobytem v**	
	celkem	**z toho v pobytových zařízeních***	**celkem**	**z toho v pobytových zařízeních***
12/2014	337	66 (19,6 %)	1 385	284 (20,5 %)
12/2015	342	71 (20,8 %)	1 422	294 (20,7 %)
12/2016	377	76 (20,2 %)	1 527	325 (21,3 %)
12/2017	376	76 (20,2 %)	1 527	321 (21,0 %)
12/2018	402	81 (20,1 %)	1 574	405 (25,7 %)
6/2019	397	74 (18,6 %)	1 583	411 (26,0 %)

Zdroj: MPSV.

** Zahrnuje domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, domovy pro osoby se ZP, týdenní stacionáře, chráněné bydlení, azylové domy, domy na půl cesty a sociální služby poskytované v lůžkových zdravotnických zařízeních.*

Zatímco v městě Benešov došlo mezi příjemci příspěvku na péči v uplynulých pěti letech k mírnému poklesu podílu těch, kteří žijí v pobytových zařízeních (z 19,6 % na 18,5 %), v rámci celého území ORP je možné sledovat opačný trend (nárůst z 20,5 % na 26,0 %). Tento vývoj je z velké části způsoben navýšením kapacit pobytových zařízení v území mimo město Benešov, které jen v rozmezí let 2017 a 2018 činilo 84 lůžek. Hlavní měrou se na něm podílela zařízení Alzheimer Home Pyšely (nárůst o 35 lůžek) a Sen pro Sen Javorník (nárůst o 32 lůžek).

Dávky státní sociální podpory

Stejně jako počet příjemců příspěvku na péči roste také počet příjemců příspěvku na mobilitu (Tabulka 7). V rámci Benešova stoupl v období 2014 až 2018 o 11,7 %, v ORP činí tento nárůst dokonce 16,4 %, což je dáno většími vzdálenostmi pro dojíždění mimo okresní město s velkou koncentrací služeb. Naopak počet vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku podle údajů MPSV meziročně výrazně kolísal. Zatímco v rámci města Benešov lze hovořit, s výjimkou posledního roku, o souvislém nárůstu, v rámci celého ORP byl zaznamenán nejprve nárůst a poté již dva roky trvající pokles.

Tabulka 7: Průměrný měsíční počet příjemců dávek státní sociální podpory za sledovaný rok

Typ dávky	Město Benešov					ORP Benešov				
	Rok					Rok				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
Příspěvek na zvláštní	3	7	7	11	9	16	33	36	35	25
Příspěvek na mobilitu	257	269	278	286	287	835	890	927	961	972

Zdroj: MPSV.

V rámci města Benešov bylo nejvíc příspěvků na zvláštní pomůcku vyplaceno v roce 2017 (11), v celém ORP kulminovalo čerpání tohoto příspěvku již v roce 2016 (36). V případě ORP je pokles za poslední dva roky citelný – z 36 na 25, tj. o více než 30 %.

Držitelé průkazu OZP

V obou sledovaných územích, městě Benešov i ORP Benešov, počet držitelů průkazů OZP v průběhu let 2015 až 2018 postupně narůstal. Početně nejvýraznější skupinou jsou držitelé průkazu ZTP. Jejich počet stoupl mezi roky 2015 až 18 v městě Benešov z 216 na 257 (tj. o 18,9 %), v celém ORP pak ze 736 na 860 (tj. o 16,8 %). Nárůst je tedy vyšší v rámci Benešova než celého ORP.

Tabulka 8: Vývoj počtu držitelů průkazu OZP podle jednotlivých kategorií v letech 2015 až 2018

		Město Benešov											
		Počet držitelů průkazů ke konci roku											
		2015			2016			2017			2018		
Typ průkazu		TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P
Věk držitele	0 – 7 let	0	1	4	0	1	3	0	0	3	0	0	1
	8 – 18 let	0	3	7	0	3	12	0	3	12	0	3	8
	19 – 26 let	0	1	9	0	2	9	0	2	6	1	3	8
	27 – 65 let	9	67	46	12	66	41	21	70	44	25	61	40
	66 – 75 let	5	66	14	8	62	16	11	64	17	11	67	18
	76 – 85 let	5	56	9	7	68	8	7	71	8	9	78	12
	86 a více let	2	22	2	2	27	2	3	40	2	4	45	3
Celkem		21	216	91	29	229	91	42	250	92	50	257	90
		ORP Benešov											
		Počet držitelů průkazů ke konci roku											
		2015			2016			2017			2018		
Typ průkazu		TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P
Věk držitele	0 – 7 let	0	3	13	0	3	13	1	5	13	1	3	8
	8 –- 18 let	1	8	27	1	8	30	1	7	29	3	9	31
	19 – 26 let	0	9	36	0	8	35	1	7	34	2	8	33
	27 – 65 let	36	252	276	55	239	275	66	256	277	75	256	273
	66 – 75 let	21	227	45	24	219	53	33	237	60	37	251	70
	76 – 85 let	7	175	33	15	195	36	19	214	36	25	221	42
	86 a více let	2	62	11	4	75	11	6	98	14	8	112	15
Celkem		67	736	441	99	747	453	127	824	463	151	860	472

Zdroj: MPSV.

Nejpočetnější skupinou držitelů průkazů OZP je střední věková kategorie (27 – 65 let), což je však dáno také jejím širokým věkovým rozpětím. Pokud bychom tuto skupinu rozdělili do menších věkových kohort a porovnali je se zbytkem tabulky, pravděpodobně by se ukázalo, že největší výskyt průkazů OZP je ve skutečnosti u příslušníků starších věkových skupin v rozpětí 66 až 85 let.

2.4. Lidé ohrožení sociálním vyloučením

Exekuce

Pohled na osoby s nesplacenými závazky nabízí statistika exekucí v městech Benešov (Tabulka 9a), Týnec nad Sázavou (9b), Sázava (9c) a v celém území ORP Benešov (Tabulka 9d). Tato data jsou k dispozici na

webových stránkách projektu mapaexekuci.cz. Projekt čerpá z centrální evidence exekucí, kterou spravuje Exekutorská komora ČR.[4] Součástí projektu je rovněž dluhové poradenství.

Tabulka 9a: Statistika exekucí v území města Benešov

EXEKUCE OBEC BENEŠOV	2017	2016
Podíl osob v exekuci	8,85 %	9,11 %
Meziroční změna počtu osob v exekuci	-2,80%	
Průměrný počet exekucí na osobu	5,1	5,4
Průměrná jistina na osobu	261 279 Kč	312 587 Kč
Medián jistiny na osobu	103 004 Kč	
Počet osob v exekuci	**1 235**	**1 271**
Celkový počet exekucí	**6 245**	**6 821**
Podíly dle věku		
Podíl dětí a mladistvých	1 %	
Podíl osob ve věku 18 až 29 let	12 %	
Podíl seniorů (+ 65 let)	8 %	
Podíly dle počtu exekucí		
Podíl osob s 1 exekucí	32 %	
Podíl osob s 2 exekucemi	13 %	
Podíl osob s 3 ─9 exekucemi	39 %	
Podíl osob s 10 ─29 exekucemi	16 %	
Podíl osob s 30 a více exekucemi	0 %	

Zdroj: Mapa exekucí (www.mapaexekuci.cz).

[4] Poslední dostupná data se týkají roku 2017. Za rok 2018 odmítla Exekutorská komora ČR dát aktualizovaná data v rozdělení za jednotlivé obce a správní obvody pro projekt Mapa exekucí k dispozici.

Tabulka 9b: Statistika exekucí v území města Týnec nad Sázavou

EXEKUCE OBEC TÝNEC NAD SÁZAVOU	2017	2016
Podíl osob v exekuci	6,78 %	7,12 %
Meziroční změna počtu osob v exekuci	-4,70 %	
Průměrný počet exekucí na osobu	5,1	4,9
Průměrná jistina na osobu	382 134 Kč	459 130 Kč
Medián jistiny na osobu	104 210,- Kč	
Počet osob v exekuci	**323**	**339**
Celkový počet exekucí	**1 642**	**1 660**
Podíly dle věku		
Podíl dětí a mladistvých	0 %	
Podíl osob ve věku 18 až 29 let	12 %	
Podíl seniorů (+ 65 let)	6 %	
Podíly dle počtu exekucí		
Podíl osob s 1 exekucí	33 %	
Podíl osob s 2 exekucemi	8 %	
Podíl osob s 3 – -9 exekucemi	44 %	
Podíl osob s 10 – 29 exekucemi	14 %	
Podíl osob s 30 a více exekucemi	1 %	

Zdroj: Mapa exekucí (www.mapaexekuci.cz).

Tabulka 9c: Statistika exekucí v území města Sázava

EXEKUCE OBEC SÁZAVA	2017	2016
Podíl osob v exekuci	10,46 %	9,93 %
Meziroční změna počtu osob v exekuci	+5,40 %	
Průměrný počet exekucí na osobu	5,0	5,6
Průměrná jistina na osobu	228 908 Kč	339 246 Kč
Medián jistiny na osobu	143 349 Kč	
Počet osob v exekuci	**334**	**317**
Celkový počet exekucí	**1 673**	**1 783**
Podíly dle věku		
Podíl dětí a mladistvých	1 %	
Podíl osob ve věku 18 až 29 let	12 %	
Podíl seniorů (+ 65 let)	4 %	
Podíly dle počtu exekucí		
Podíl osob s 1 exekucí	32 %	
Podíl osob s 2 exekucemi	12 %	
Podíl osob s 3 ─ 9 exekucemi	42 %	
Podíl osob s 10 ─ 29 exekucemi	13 %	
Podíl osob s 30 a více exekucemi	1 %	

Zdroj: Mapa exekucí (www.mapaexekuci.cz).

Tabulka 9d: Statistika exekucí v územním obvodu ORP Benešov

EXEKUCE ORP BENEŠOV	2017	2016
Podíl osob v exekuci	7,52 %	7,43 %
Meziroční změna počtu osob v exekuci	1,20 %	
Průměrný počet exekucí na osobu	5,1	5
Průměrná jistina na osobu	279 058 Kč	390,262 Kč
Medián jistiny na osobu	110 074 Kč	
Počet osob v exekuci	3 694	**3 651**
Celkový počet exekucí	18 718	**18 375**
Podíly dle věku		
Podíl dětí a mladistvých	1 %	
Podíl osob ve věku 18 až 29 let	12 %	
Podíl seniorů (+ 65 let)	7 %	
Podíly dle počtu exekucí		
Podíl osob s 1 exekucí	32 %	
Podíl osob s 2 exekucemi	13 %	
Podíl osob s 3 – 9 exekucemi	41 %	
Podíl osob s 10 – 29 exekucemi	14 %	
Podíl osob s 30 a více exekucemi	1 %	

Zdroj: Mapa exekucí (www.mapaexekuci.cz).

Z údajů za dílčí sledovaná území, tedy města s pověřeným obecním úřadem Benešov, Týnec nad Sázavou a Sázava a celé území ORP Benešov, vyplývá, že v městě Benešov bylo v rozmezí let 2016 a 2017, která Mapa exekucí obsahuje, v exekuci přibližně 9 %, v Týnci nad Sázavou 7 %, v Sázavě 10 % a v rámci ORP v průměru 7,5 % obyvatel. Meziročně tyto podíly, stejně jako většina dalších ukazatelů, v Benešově a Týnci nad Sázavou mírně klesaly, naopak v Sázavě a v celém ORP stoupaly. Největší podíl z lidí v exekuci tvořili ve všech sledovaných územích ti, kteří měli nikoli 1, ale 3 až 9 exekucí současně. V Týnci nad Sázavou, Sázavě i v celém území ORP se to týkalo v roce 2017 více než 40 % lidí v exekuci, v Benešově byl tento podíl jen o málo nižší.

Mimořádná okamžitá pomoc

Ze statistik získaných z MPSV je možné získat další úhel pohledu na lidi v obtížné finanční situaci v námi sledovaných územích, a sice prostřednictvím statistiky vyplacených sociálních dávek zaměřených na tuto cílovou skupinu. Prvním typem z nich jsou dávky mimořádné okamžité pomoci (Tabulka 10). Z ní je patrné, že celkový počet těchto dávek, které byly vyplaceny v rozmezí let 2015 až 2018, postupně výrazně klesá, a to na úrovni města Benešov i celého území ORP. Zatímco v roce 2015 bylo v městě Benešov vyplaceno 65 takových dávek, v roce 2018 to bylo jen 37, tedy o 43 % méně. V rámci ORP je klesající trend o něco méně výrazný, přesto však také silný. Hodnota vyplacených dávek v roce 2018 (91) tvoří méně než čtyři pětiny počtu z roku 2015 (115).

Tabulka 10: Počet vyplacených dávek mimořádné okamžité pomoci ve sledovaném roce

		Město Benešov				ORP Benešov			
		Rok				Rok			
		2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Celkem		65	65	47	37	115	140	112	91
z toho	- újma na zdraví (§ 2, odst. 3	4	5	1	1	5	13	7	1
	- vážná mimořádná událost (§	0	1	0	0	1	1	0	0
	- jednorázový výdaj (§ 2, odst.	45	31	26	23	68	71	58	52
	- předměty dlouhodobé	3	4	2	1	6	6	6	3
	- činnosti dítěte (§ 2, odst. 5c)	5	2	1	0	11	6	6	7
	- sociální vyloučení (§ 2, odst.	8	22	17	12	24	43	35	28

Zdroj: MPSV.

Stabilně nejčastějším důvodem vyplacení mimořádné okamžité pomoci byl „jednorázový výdaj“, tedy příspěvek na neplánované či neodkladné výdaje. Druhým nejčastějším důvodem vyplacení této dávky bylo „sociální vyloučení“. V dalších typech důvodů se město Benešov a ORP mírně rozcházely. V ORP byly třetím nejčastějším důvodem „činnosti dítěte“, tedy dávka pokrývající například platby na kroužky a volnočasové aktivity dětí z rodin v obtížné finanční situaci. V městě Benešov to byla „újma na zdraví“. V městě byly na čtvrtém místě „předměty dlouhodobé spotřeby“, v ORP „újma na zdraví“. Nejmenší počet dávek je vyplácen z důvodu „vážné mimořádné události“.

Co se týče vývoje v čase, stejně jako klesá celkový počet vyplacených dávek mimořádné okamžité pomoci, klesají také jejich počty v rámci dílčích kategorií. Relativně nejméně je pokles patrný v rámci ORP v kategoriích „činnosti dítěte“ a „předměty dlouhodobé spotřeby“, naopak dávky z důvodu „újmy na zdraví“ a „vážné mimořádné události“ téměř vymizely.

Příspěvek na živobytí

Příspěvek na živobytí je základní dávka pomoci v hmotné nouzi, která řeší nedostatečný příjem osoby/společně posuzovaných osob. Okruh společně posuzovaných osob je dán zákonem o životním a existenčním minimu. Nárok na příspěvek na živobytí vzniká osobě či rodině, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem této osoby či rodiny částky živobytí.

Částka živobytí je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností. Pro stanovení živobytí okruhu společně posuzovaných osob se jednotlivé částky živobytí osob sčítají. Částka živobytí se odvíjí od částek existenčního a životního minima.

Tabulka 11a: Počet vyplacených příspěvků na živobytí ve sledovaném roce

Typ dávky	Město Benešov				ORP Benešov			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Příspěvek na živobytí	91	83	64	47	241	201	155	114

Zdroj: MPSV.

Počet obyvatel města Benešov a celého území ORP Benešov, kteří patřili k příjemcům příspěvku na živobytí, v uplynulých letech poměrně výrazně klesal. V rámci Benešova došlo v období 2015 až 2018 k poklesu o 48,4 % (z 91 na 47), v celém ORP se jejich počet snížil na méně než polovinu, konkrétně o 52,7 % (z 241 na 114). Ruku v ruce s tím se také zmenšil počet společně posuzovaných osob pro přiznání nároku na tento příspěvek (Tabulka 11b), a to v rámci Benešova ze 179 na 85 (tj. o více než polovinu), v celém ORP ze 494 na 207 (tj. o 58 %).

Tabulka 11b: Průměrný měsíční počet společně posuzovaných osob

Typ dávky	Město Benešov				ORP Benešov			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Příspěvek na živobytí	179	166	117	85	494	411	281	207

Zdroj: MPSV.

Pravděpodobným vysvětlením tohoto trendu může být souvislost s klesající nezaměstnaností, která přináší i sociálně nejslabším skupinám obyvatel možnost příjmů, díky nimž mohou opustit kategorii, pro kterou je příspěvek na živobytí coby poslední záchrana určen.

2.5. Bydlení

Poslední zde rozebíranou oblastí, v níž se setkává zájem sociální práce ze strany OSVZ, poskytovatelů sociálních služeb a komunitního plánování, je oblast bydlení.

Příspěvek na bydlení

Jeden z relevantních pohledů na problematiku bydlení v městě Benešov a ORP Benešov představují statistiky MPSV týkající se čerpání příspěvku na bydlení. Z nich vyplývá, že celkový počet vyplacených dávek v obou územích postupně klesá. Od roku 2014 do roku 2018 se v městě Benešov snížil počet měsíčně vyplacených příspěvků na bydlení z 264 na 204, to znamená o téměř 23 %, zatímco v celém ORP došlo k poklesu z 539 na 450, tj. o necelých 17 %.

Tabulka 12: Průměrný měsíční počet příjemců příspěvku na bydlení za sledovaný rok

Typ dávky		Město Benešov					ORP Benešov				
		Rok					Rok				
		2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
Příspěvek na bydlení		264	283	269	231	204	539	564	554	497	450
z toho podle	*vztahu k bytu*										
	nájemce	214	234	221	193	172	330	360	360	325	302
	člen družstva	14	13	11	7	4	42	37	32	22	16
	vlastník	36	36	37	31	28	167	167	161	146	130
	manžel vlastníka	0	0	0	0	0	0	0	1	4	2
	počtu spol.										
	1	107	113	113	111	109	186	197	208	194	197
	2	74	82	77	56	42	145	153	145	118	97
	3	49	57	55	44	35	116	128	123	116	95
	4	23	22	18	15	13	70	66	59	54	46
	5	7	7	5	5	3	15	16	17	15	12
	6 a více	4	2	1	0	2	7	4	2	0	3

Zdroj: MPSV.

Největší část příspěvků v městě Benešov, více než čtyři pětiny, byla v roce 2018 vyplacena osobám, které jsou vůči majiteli bytu v nájemním vztahu. Přitom tento podíl během sledovaného období postupně narůstá. V rámci celého ORP jsou počty příjemců nájemců bytů a těch, kteří bydlí ve vlastním bytě, mnohem vyrovnanější. Je to dáno na jedné straně větší hustotou nájemního bydlení ve městě a na druhé straně větším podílem individuálního vlastnického bydlení (rodinných domů) mimo město.

Nejčastější kategorií žadatelů o příspěvek na bydlení jsou lidé, kteří jsou posuzováni samostatně, to znamená většinou ti, kteří žijí v bytě či domě, na který pobírají dávku, sami. Druhé v pořadí jsou v městě Benešov i v rámci celého ORP společně posuzované dvojice, tedy zpravidla páry obývající společně byt či dům. Obecně lze říci, že s rostoucím počtem společně posuzovaných osob klesá počet vyplácených dávek. Potvrzuje se tím obecný předpoklad, že s rostoucím počtem členů domácnosti roste její příjem (z výdělečné činnosti, důchodů či sociálních dávek) do té míry, že příspěvek na bydlení přestává být pro tyto domácnosti nutný a nárokovatelný. A naopak, nejvíce potřební jsou v tomto ohledu ti, kteří žijí pouze z jednoho příjmu.

Doplatek na bydlení

Doplatek na bydlení je sociální dávkou, která je vyplácená tehdy, pokud ani příspěvek na bydlení nepostačuje k pokrytí nákladů jednotlivce nebo společně posuzovaných osob na zajištění bydlení. Jedná se o dávku pomoci v hmotné nouzi. Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala osobě či rodině částka živobytí.

Také v případě doplatku na bydlení lze pozorovat pokles počtu vyplacených dávek, a to jak v městě Benešov, tak i v celém území ORP, a to mezi roky 2015 a 2018 přibližně o dvě pětiny, respektive téměř o polovinu (ze 44 na 27 a ze 113 na 59).

Tabulka 13a: Počet vyplacených doplatků na bydlení ve sledovaném roce

Typ dávky	Město Benešov				ORP Benešov			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Doplatek na bydlení	44	43	36	27	113	98	78	59

Zdroj: MPSV.

Tabulka 13b: Průměrný měsíční počet společně posuzovaných osob

Typ dávky	Město Benešov				ORP Benešov			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Doplatek na	72	77	61	38	231	182	127	98

Zdroj: MPSV.

Vývoji počtu vyplacených doplatků na bydlení (Tabulka 13a) odpovídal také vývoj počtu společně posuzovaných osob, kterým byla tato dávka vyplacena (Tabulka 13b). V městě Benešov klesl jejich počet ze 72 na 38, zatímco v celém území ORP dokonce z 231 na 98.

2.6. Shrnutí hlavních zjištění

- Počet příjemců přídavku na dítě se v rozmezí let 2013 až 2018 snížil v obou porovnávaných územích (město Benešov a ORP Benešov) téměř na polovinu. V případě rodičovských příspěvků, které nejsou vázány na příjmovou situaci rodiny (násobek životního minima), se pokles neprojevil tak výrazně, činil pouze 2,6 %, respektive 8,3 %.
- Počet dětí v náhradní rodinné péči v ORP Benešov kolísal mezi 62 v roce 2015, 55 v roce 2017, 56 v roce 2018 a 63 v roce 2019.
- Počet klientů kurátora pro děti a mládež se pohyboval mezi 208 v roce 2015 a 192 v roce 2017. Nejčastějším typem problémů řešených kurátorem pro děti a mládež byly v letech 2018 a 2019 výchovné problémy.
- Mezi roky 2018 až 2019 významně poklesl počet klientů sociálních pracovníků OSVZ Benešov z řad nezaměstnaných, naopak stoupl počet klientů se změněnou způsobilostí k právním úkonům a také klientů z řad rodin s dětmi.
- Počet veřejných opatrovanců v ORP Benešov se zvýšil z 11 v roce 2015 na 14 v roce 2017, ve stejné době však klesl počet návštěv u opatrovanců z 353 na 118.
- V polovině roku 2019 bylo v celém ORP evidováno 1 583 příjemců PnP, z nichž téměř tři pětiny tvořily ženy (898, tj. 58 %). Čtvrtina příjemců PnP (397, tj. 25 %) měla trvalé bydliště v Benešově.
- V městě Benešov i v celém ORP byli nejpočetnější příjemci PnP v I. stupni závislosti (140 respektive 485), kteří tak tvořili 35,3 % (Benešov) a 30,6 % (ORP Benešov) všech příjemců.
- Počet příjemců PnP v rámci města Benešov i celého ORP postupně roste. Konkrétně mezi obyvateli Benešova stoupl z 377 v prosinci 2016 na 397 v červnu 2019. Za stejné období se zvýšil v celém ORP Benešov počet příjemců z 1 527 na 1583, tj. o 18 %.

- Přibližně pětina příjemců příspěvku na péči žila na konci roku 2014 v pobytových zařízeních. Zatímco v městě Benešov se jejich podíl do poloviny roku 2019 snížil na 18,6 %, v rámci celého ORP naopak stoupl na 26 %.
- Z údajů Mapy exekucí za města Benešov, Týnec nad Sázavou a Sázava a za ORP Benešov vyplývá, že největší podíl osob v exekuci byl v roce 2017 zaznamenán v městě Sázava (10,5 %), největší průměrná jistina na osobu byla evidována v Týnci nad Sázavou (382 134 Kč), nejvyšší celkový počet exekucí v městě Benešov (6 245, tj. téměř třetina všech exekucí v území ORP Benešov), nejvyšší podíl seniorů (65 a více let) v exekuci mělo město Benešov (8 %).
- Celkový počet vyplacených dávek mimořádné okamžité pomoci v městě Benešov i v celém ORP v rozmezí let 2015 až 2018 postupně klesal. V případě města Benešov se snížil z 65 na 37 (tj. o 43 %), v případě ORP byl pokles nižší (ze 115 na 91, tj. o 21 %). U příspěvku na živobytí byl pokles ještě výraznější, a sice přes 48 % v Benešově a téměř 53 % v rámci celého ORP.
- Od roku 2014 do roku 2018 se v městě Benešov snížil počet měsíčně vyplacených příspěvků na bydlení z 264 na 204, to znamená o 23 %, zatímco v celém ORP došlo k poklesu z 539 na 450, tj. o necelých 17 %.
- Naprostá většina příspěvků na bydlení, zhruba čtyři pětiny, byla v městě Benešov vyplacena lidem, kteří jsou vůči majiteli bytu v nájemním vztahu. V rámci celé ORP byl jejich podíl přibližně dvoutřetinový, zbývající třetinu tvořili převážně obyvatelé žijící ve vlastním bydlení. Nejčastější kategorii příjemců tohoto příspěvku tvoří lidé žijící v jednočlenné domácnosti, následují obyvatelé dvou až tříčlenných domácností.
- Počet příjemců doplatku na bydlení, který je dávkou hmotné nouze, se v rozmezí let 2015 až 2018 snížil téměř na polovinu. V roce 2018 pobíralo tuto dávku celkem 59 obyvatel ORP Benešov, z nichž 27 mělo trvalé bydliště v městě Benešov. Celkem bylo pro účely této dávky posuzováno 98 osob, z nichž 38 mělo trvalé bydliště v Benešově.

3. Závěry z šetření/mapování potřeb

3.1. Popis poskytovaných sociálních služeb na území ORP Benešov

3.1.1. Metodologie šetření

Výchozím zdrojem informací o poskytovatelích sociálních služeb byl Registr poskytovatelů sociálních služeb (dále jen poskytovatelů SSL), na jehož základě byl vytvořen „Přehled poskytovatelů SSL" formou excelové tabulky. Tento přehled byl doplněn o informace získané v rámci rozhovorů s poskytovateli SSL, příp. o údaje získané z webových stránek či dalších informačních zdrojů poskytovatelů SSL. Přehled poskytovatelů byl konzultován a finálně vytvořen ve spolupráci s OSVZ MěÚ Benešov. Rozhovory byly realizovány s těmito poskytovateli SSL:

- CERPOS – Dům na půl cesty
- Centrum pro zdravotně postižené a seniory Středočeského kraje, o.p.s.
- Cesta integrace, o.p.s.
- Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy
- Dítě a kůň, z.s. – Sdružení pro hippoterapii
- Domov seniorů Benešov, poskytovatel sociálních služeb
- Hewer, z.s.
- Magdaléna, o.p.s.
- Pečovatelská služba okresu Benešov
- proFem – centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí, o.p.s.
- Rozum a Cit, z.s.
- RUAH, o.p.s.
- Rytmus Střední Čechy, o.p.s.
- Terapeutické centrum Modré dveře, z.ú.
- TŘI, o.p.s.
- VLTAWIA s.r.o.

V rámci šetření byl brán zřetel na působnost SSL a jejich návazných služeb v rámci spádového území. Většina SSL je svou spádovostí relevantní pro celé území ORP Benešov. Podrobnější informace k tomuto tématu jsou uvedeny v části věnované dostupnosti SSL a kvalitativnímu popisu.

Vypracovaný přehled nelze považovat za definitivní a ve svém výčtu zcela úplný, a to vzhledem ke specifikům poskytovaných služeb v ORP Benešov – nelze postihnout všechny služby poskytované obyvatelům ORP Benešov mimo území ORP Benešov. Je možné konstatovat, že se jedná o většinu služeb, které jsou v rámci ORP poskytovány.

Sběr dat probíhal v období od ledna do září 2019 s tím, že k 15. 10. 2019 byl v Registru SSL zkontrolován aktuální stav SSL v rámci ORP Benešov.

3.1.2. Cíle šetření

Cílem šetření je získat informace o dostupných sociálních službách, a to v těchto aspektech:

- rozsah poskytovaných služeb pro občany ORP Benešov,
- dostupná kapacita,
- neuspokojená poptávka po službách/neřešené potřeby občanů ORP Benešov,
- konkrétní problémy poskytovatelů při zajištění SSL.

3.1.3. Shrnutí statistických údajů v rámci poskytovaných sociálních služeb

Na úvod uvádíme stručné shrnutí ke statistickým údajům, které byly v rámci poskytovaných SSL zpracovány. V následující části jsou data popsána podrobněji včetně znázornění v grafech či tabulkách.

- Obyvatelům ORP Benešov poskytuje sociální služby celkem 38 poskytovatelů, kteří nabízejí 70 SSL. Jedná se celkem o 24 druhů SSL.
- Některé SSL pro obyvatele ORP Benešov nabízí i více poskytovatelů současně, přesto jejich kapacita není dostatečná. Konkrétně jde například o odlehčovací službu.
- Všechny SSL nejsou poskytovány v rámci ORP Benešov, ale přesto jsou pro obyvatele ORP Benešov dostupné a běžně využívané. Obyvatelé ORP Benešov využívají SSL, které jsou v okolních regionech, ale dostupné také pro ně (např. Dům pro matku a dítě ve Vlašimi) nebo v rámci nadregionálních či celostátních SSL (např. raná péče, tísňová péče).
- Pro obyvatele ORP Benešov je poskytováno 12 služeb sociálního poradenství, 27 služeb sociální prevence a 31 služeb sociální péče.
- V nabídce SSL jsou nejvíce zastoupeny pobytové služby (22 služeb), dále ambulantní (15 služeb) a terénní (14 služeb). Sociální služby jsou poskytovány také v kombinaci různých forem. Nejvíce je v této kategorii zastoupena kombinace ambulantní a terénní formy (19 služeb).
- Dle Registru jsou v rámci SSL pro ORP Benešov zastoupeny všechny cílové skupiny. Tato skutečnost však neznamená, že jsou SSL reálně dostupné pro všechny cílové skupiny. Velká část poskytovatelů SSL se zaměřuje na cílovou skupinu seniorů a osob se zdravotním postižením.
- Věkové skupiny uživatelů, kterým jsou SSL poskytovány, jsou různorodé a vzájemně se částečně překrývají. Z tohoto důvodu nelze vytvořit jednotné věkové skupiny pro všechny poskytovatele SSL a udělat jednoznačné závěry vzhledem k věkovým skupinám.
- Časová dostupnost SSL bezprostředně souvisí s formou dané služby. Obecně je pro obyvatele ORP Benešov nejvíce služeb poskytováno v nepřetržitém provozu, a to především v rámci pobytových služeb.
- Většina SSL je svou spádovostí relevantní pro celé území ORP. V případech, kdy je pečovatelská služba poskytována obcí, je určena především pro obyvatele obce či blízkého okolí. Dále platí, že některé SSL jsou obyvatelům Benešovska poskytovány také prostřednictvím SSL mimo ORP Benešov, a to především z ORP Vlašim a ORP Votice.

- S ohledem na plánování SSL měst Benešov, Vlašim a Votice, které probíhalo 13 let, mimo jiné i prostřednictvím tzv. okresních opatření, je dostupnost služeb posuzována a zohledňována v rámci celého okresu Benešov.
- Vzhledem k neexistující jednotné metodice uvádění kapacit u jednotlivých SSL nebylo možné zpracovat kapacity do jednotné statistiky, a to především v rámci terénních a ambulantních sociálních služeb. V rámci pobytových služeb nabízí nejvyšší kapacitu 6 domovů pro seniory, a to v počtu 372 lůžek. Na území ORP Benešov se nacházejí 3 domovy pro seniory.

V rámci šetření byla vytvořena tabulka s podrobným přehledem poskytovatelů a jimi poskytovaných SSL pro ORP Benešov. Tato tabulka obsahuje následující data aktuální v době šetření: identifikační a kontaktní údaje, druhy a formy poskytování SSL, cílové skupiny, věk klientů, kapacity a provozní doby. Jedná se o obsáhlou tabulku, která není oficiální přílohou tohoto dokumentu, ale byla předána na Odbor sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Benešov, kde je k dispozici k případnému nahlédnutí. Tabulka sloužila jako podklad pro zpracování níže uvedených dílčích tabulek a grafů. Po skončení projektu může sloužit koordinátorovi komunitního plánování jako podklad pro další aktualizaci.

3.1.4. Základní statistické údaje ve vazbě k sociálním službám

Následující podkapitola shrnuje základní statistické údaje o jednotlivých druzích sociálních služeb, jejich zaměření, formách poskytování, cílových skupinách, časové a místní dostupnosti, informace o věkové struktuře klientů a o právní formě poskytovatelů sociálních služeb.

3.1.5. Přehled poskytovatelů sociálních služeb se sídlem v území ORP Benešov

Obyvatelům ORP Benešov poskytuje sociální služby celkem 38 poskytovatelů, kteří nabízejí 70 SSL. Mezi nejčastěji zastoupené druhy služeb patří odborné sociální poradenství (12 poskytovatelů), domovy pro seniory (6 poskytovatelů) a odlehčovací služby (6 poskytovatelů). Přesný přehled je uveden v tabulce č. 1.

Zároveň je třeba zmínit, že i když jsou některé SSL pro obyvatele ORP Benešov nabízeny i více poskytovateli, není jejich kapacita dostačující. Konkrétně jde například o odlehčovací službu. Tato skutečnost je podrobněji popsána v části, která se věnuje kvalitativnímu popisu SSL.

Tabulka č. 14a: Přehled jednotlivých druhů sociálních služeb poskytovaných v rámci ORP Benešov[5]

Sociální služba	Zaměření SSL	Počet	Název poskytovatele SSL
Azylové domy	Prevence	2	Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy
			Pečovatelská služba okresu Benešov
Centra denních služeb	Péče	1	TŘI, o.p.s.
Denní stacionáře	Péče	1	Centrum sociálních služeb Tloskov
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	Péče	2	Centrum sociálních služeb Tloskov
			Integrované centrum sociálních služeb Odlochovice
Domovy pro seniory	Péče	6	Domov pro seniory Pyšely[6]
			Domov seniorů Benešov, poskytovatel sociálních služeb
			Domov pro seniory Jankov[7]
			Domov seniorů Vojkov, poskytovatel sociálních služeb
			Domov ve Vlašimi, poskytovatel sociálních služeb
			Sen pro SEN, s.r.o.
Domovy se zvláštním režimem	Péče	4	ALZHEIMER HOME z.ú.
			Domov pro seniory Jankov
			Domov seniorů Vojkov, poskytovatel sociálních služeb
			Sanatorium Lotos s.r.o.
Domy na půl cesty	Prevence	1	CERPOS – Dům na půl cesty
Chráněné bydlení	Péče	3	Centrum sociálních služeb Tloskov
			Integrované centrum sociálních služeb Odlochovice
			Villa Vallila, z.ú.
Intervenční centra	Prevence	1	proFem – centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí, o.p.s.
Kontaktní centra	Prevence	1	Magdaléna, o.p.s.
Krizová pomoc	Prevence	1	Terapeutické centrum Modré dveře, z.ú.
Nízkoprahová denní centra	Prevence	1	Pečovatelská služba okresu Benešov
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	Prevence	2	Dítě a kůň, z. s. – Sdružení pro hipoterapii
			Magdaléna, o.p.s.
Noclehárny	Prevence	1	Pečovatelská služba okresu Benešov

Zdroj: Vlastní šetření, 2019

[5] Sběr dat probíhal do ledna 2019. Do současnosti proběhly dílčí změny, které v textu zmiňujeme.
[6] V současnosti, tzn. k 30.6.2020, již poskytovatel neposkytuje služby občanům z ORP Benešov.
[7] Poskytovatel v současnosti, tzn. k 30.6.2020, tuto službu již neposkytuje.

Tabulka č. 14b: Přehled jednotlivých druhů sociálních služeb poskytovaných v rámci ORP Benešov[8]

Sociální služba	Zaměření SSL	Počet	Název poskytovatele SSL
Odborné sociální poradenství	Poradenství	12	Centrum pro zdravotně postižené a seniory Středočeského kraje, o.p.s.
			Cesta integrace, o.p.s.
			Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy
			Charita Vlašim
			Magdaléna, o.p.s.
			Nemocnice Rudolfa a Stefanie Benešov, a.s., Nemocnice Středočeského kraje
			Regionální sdružení zdravotně postižených Benešovska z. s. okresní organizace Benešov
			Rozum a Cit, z. s.[9]
			RUAH, o.p.s.
			Správa uprchlických zařízeních MVČR
			TŘI, o.p.s.
			VLTAWIA s.r.o.
Odlehčovací služby	Péče	6	Centrum sociálních služeb Tloskov
			Domov seniorů Jankov, poskytovatel sociálních služeb
			RUAH, o.p.s.
			TŘI, o.p.s.
			TŘI, o.p.s.
			Villa Vallila, z.ú.
Osobní asistence	Péče	3	Centrum pro zdravotně postižené a seniory Středočeského kraje, o.p.s.
			Charita Vlašim
			HEWER, z.s.
Pečovatelská služba	Péče	4	Farní charita Starý Knín
			Charita Vlašim
			Městys Divišov
			Pečovatelská služba okresu Benešov
Podpora samostatného bydlení	Péče	1	Rytmus Střední Čechy, o.p.s.
Průvodcovské a předčitatelské služby		0	

Zdroj: Vlastní šetření, 2019.

[8] Sběr dat probíhal do ledna 2019. Do současnosti proběhly dílčí změny, které v textu zmiňujeme.
[9] V současnosti, tzn. k 30.6.2020, již organizace nemá tuto službu registrovanou.

Tabulka č. 14c: Přehled jednotlivých druhů sociálních služeb poskytovaných v rámci ORP Benešov[10]

Sociální služba	Zaměření SSL	Počet	Název poskytovatele SSL
Raná péče	Prevence	5	Centrum pro dětský sluch Tamtam, o.p.s.
			Centrum sociálních služeb Tloskov
			Diakonie ČCE – středisko Praha
			EDA cz, z.ú.
			Oblastní charita Kutná Hora
Služby následné péče		0	
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Prevence	2	Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy
			Statek Vlčkovice
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	Prevence	4	Centrum pro zdravotně postižené a seniory Středočeského kraje, o.p.s.
			Charita Vlašim
			Svaz tělesně postižených v České republice z. s. okresní organizace Benešov
			Terapeutické centrum Modré dveře, z.ú.
Sociálně terapeutické dílny		0	
Sociální rehabilitace	Prevence	4	Centrum sociálních služeb Tloskov
			Dítě a kůň, Z. s. – Sdružení pro hipoterapii
			Rytmus Střední Čechy, o.p.s.
			Terapeutické centrum Modré dveře, z.ú.
Telefonická krizová pomoc		0	
Terapeutické komunity		0	
Terénní programy	Prevence	2	Magdaléna, o.p.s.
			Pečovatelská služba okresu Benešov
Tísňová péče		0	
Tlumočnické služby		0	
Týdenní stacionáře		0	

Zdroj: Vlastní šetření, 2019.

V rámci šetření, prostřednictvím rozhovorů s poskytovateli sociálních služeb a výstupů z pracovních skupin, jsme ověřovali a rozšiřovali základní údaje z Registru poskytovatelů sociálních služeb, a mapovali tak sociální služby, které jsou pro obyvatele ORP Benešov skutečně dostupné. Tím byly zmapovány také sociální služby, které nejsou uvedeny v Registru poskytovatelů sociálních služeb pro okres Benešov, přesto jsou na území ORP Benešov poskytovány nebo obyvateli ORP Benešov využívány. Jedná se o služby s dostupností pro celý Středočeský kraj.

[10] Sběr dat probíhal do ledna 2019. Do současnosti proběhly dílčí změny, které v textu zmiňujeme.

V průběhu mapování sociálních služeb došlo také k následujícím změnám:

- **Na území města Sázavy začaly být poskytovány dvě nové sociální služby – nízkoprahové denní centrum a sociální rehabilitace**:
    - Dítě a kůň, z.s. – Sdružení pro hipoterapii

- **Přibyla 1x SSL pro ORP Benešov – Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi**:
    - Statek Vlčkovice

V rámci šetření byly zmapovány také sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče (§ 52 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách). V ORP Benešov jsou takové služby poskytovány Nemocnicí Rudolfa a Stefanie Benešov, a. s., a to zdravotně sociální služby – sociální poradenství.

3.1.6. Přehled nadregionálních či celostátních služeb

Výše uvedené SSL, které občané ORP Benešov využívají, zahrnují také nadregionální či celostátní SSL. Svou působností zahrnují také Středočeský kraj. Tyto služby jsou v tabulce doplněny o služby, u nichž bylo také v rámci šetření potvrzeno, že je mohou občané ORP využít nebo je to předpoklad; tabulka neuvádí kompletní výčet takových SSL.

Tabulka č. 15: Přehled nadregionálních či celostátních sociálních služeb

Sociální služba	Poskytovatel SSL
Odborné sociální poradenství	Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí v ČR, z.s.
	Poradna pro integraci, z.ú.
	Tichý svět, o.p.s.
Raná péče	Centrum pro dětský sluch Tamtam, o.p.s.
	Diakonie ČCE - středisko Praha
	Eda cz., u.ú.
	Oblastní Charita Kutná Hora
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Centrum pro dětský sluch Tamtam, o.p.s.
	Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.
	Poradna pro integraci, z.ú.
Sociální rehabilitace	Tyfloservis, o.p.s.
	Tichý svět, o.p.s.
Telefonická krizová pomoc	Bílý kruh bezpečí, z.s.
	Eda cz., z.ú.
	Linka bezpečí, z.s.
Tísňová péče	ŽIVOT 90, z.ú.
Tlumočnické služby	Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR, z. s. – Centrum zprostředkování tlumočení neslyšícím
	Tichý svět, o.p.s. – pouze online tlumočnická služba

Zdroj: Vlastní šetření, 2019.

3.1.7. Shrnutí hlavních zjištění

- Významně nedostačující je kapacita a dostupnost psychiatrické péče, a to pro všechny cílové skupiny.
- V území ORP Benešov je zvýšená poptávka po službě domova pro seniory a po specializovaných lůžkách v domovech se zvláštním režimem (např. pro lidi s Alzheimerovou či Parkinsonovou chorobou).
- Chybí dostatek krátkodobých lůžek (pobytová odlehčovací služba), ambulantní služba denního stacionáře a je nedostačující kapacita osobní asistence.
- Problematickou oblastí je vzájemná spolupráce služeb sociální péče. V několika rozhovorech zaznělo, že služby se střídají u stejných klientů, ale vzájemně mezi sebou nekomunikují. Obecně lze konstatovat, že kapacita terénních služeb není dostačující, bez ohledu na jejich druh, případně zajištění jejich vzájemné koordinace.
- V oblasti terénních služeb pro osoby se zdravotním postižením poskytuje v území službu osobní asistence pro děti s postižením jeden poskytovatel. Službu ovšem aktuálně poskytuje v území pouze jedné rodině s dítětem, jelikož o ni není zájem. Zároveň v rozhovorech s poskytovateli zaznělo, že tato služba pro děti v území zcela chybí. Z toho vyplývá, že malá vzájemná informovanost poskytovatelů služeb. Současně rodiny nejsou patřičně informovány o možnostech služeb poskytovatelů.
- Terénní odlehčovací služby nabízejí v území dva poskytovatelé, jsou však určeny dospělým od 19 let, nemohou je tedy využívat rodiny s dětmi.
- O něco příznivější je v ORP Benešov v oblasti podpory osob se zdravotním postižením při uplatnění na trhu práce a v samostatném bydlení.
- Na Benešovsku roste počet klientů v exekuci. Nejzadluženější obcí, dle rozhovorů, jsou Bukovany. Tzv. oddlužení klienti na Benešovsku příliš nevyužívají. Bylo by vhodné nabídnout službu dluhového poradenství v tzv. dvojkových obcích a to např. díky projektu jednoho z poskytovatelů. Podmínkou by bylo přidělení prostor a finančních příspěvků na pokrytí alespoň části cestovních nákladů a nákladů na mzdy pracovníků.
- Zadluženost se týká i mladých lidí opouštějících nějakou formu ústavní péče. Dluhy mají zejména u mobilních operátorů, zdravotních pojišťoven nebo nesplácejí půjčky apod. Terénní a ambulantní služby pro drogově závislé poskytuje v ORP Magdaléna, o.p.s. Pravidelně dojíždějí za klienty do Benešova, Vlašimi a Říčan, dále také do Votic a Týnce nad Sázavou. Problémem je realizace služby v Sázavě, kde se organizaci doposud nepodařilo proniknout do místní komunity uživatelů. Řešením by byl intenzivnější pravidelný terén, na který jí ale chybí kapacita.
- S užíváním alkoholu či jiných návykových látek také souvisí chybějící záchytné oddělení pro osoby pod vlivem, které nekontrolují své chování. Nejbližší oddělení se nacházejí až v Příbrami, Kladně a v Mladé Boleslavi, čímž jednak narůstají náklady na převoz, a také jednotky PČR nebo MěP jsou v době převozu mimo území. Řešením by bylo vybudování záchytné stanice či lůžkového oddělení přímo v území.
- Pobytové služby pro osoby bez přístřeší v území poskytuje také Pečovatelská služba okresu Benešov, a to noclehárnu a azylový dům. Kapacita noclehárny je 10 lůžek pro muže a 4 pro ženy, v zimě je hodně využívaná možnost teplých židlí. Současná kapacita poptávku zcela nepokrývá, bylo by potřeba navýšit zhruba o 6 míst pro muže. Azylový dům disponuje 6 lůžky pro muže a 1 pro ženu, umožňuje pobyt i párům. Ani kapacita této služby poptávku zcela nepokrývá, je žádoucí zavést ještě nejméně 2 místa pro muže a 1 místo pro ženu.

- Na druhou stranu zde poměrně úspěšně funguje dluhové poradenství, dále byla pro lidi bez domova otevřena svépomocná skupina, kterou v současné době pravidelně navštěvuje 9 klientů. Pro uživatele návykových látek také funguje tréninkové zaměstnávání přímo od poskytovatele terénních programů a kontaktního centra.
- Z pohledu poskytovatelů sociálních služeb v území zcela chybí některé služby pro rodiny s dětmi. Jedná se zejména o služby dětského psychiatra či dětského psychologa, respektive chybí centrum duševního zdraví či pobytová služba pro psychiatricky nemocné mladé lidi. Navíc není dostačující kapacita sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a také terapeutická podpora rodin v náhradní rodinné péči by mohla být intenzivnější. Práce s rodinami, např. v náhradní rodinné péči, ve finančním ohrožení, v ohrožení domácím násilím apod., zde sice probíhá, ale pouze ve formě odborného sociálního poradenství.
- Diakonie ČCE nyní v rámci jednoho projektu poskytuje službu odpovídající sociálně aktivizační službě pro rodiny s dětmi a je připravena v její realizaci pokračovat. Podmínkou je ale navýšení kapacity v Krajské síti sociálních služeb. Zároveň v území působí organizace Statek Vlčkovice, o.p.s., která má zaregistrované sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a poskytuje sanaci rodiny v rámci sociálně-právní ochrany dětí jedné rodině z ORP Benešov. V případě navýšení kapacit je organizace připravena služby rozšířit. Tím by došlo i k částečnému pokrytí stávající poptávky v území, viz výše.
- V oblasti práce s dětmi a mládeží je problematické doučování, kdy na Benešovsku neexistuje alternativa, jak poskytovat doučování dětem, u kterých to rodiče sami nezvládají z důvodů svých omezených znalostí či z nedostatku financí. Sociální služba by neměla vést doučování, měla by pouze poskytovat klientům podporu při zvládání školních povinností, např. pomoci jim s hledáním možností doučování, s komunikací se školou apod.
- Do budoucna lze předpokládat, že se budou snižovat kapacity domů na půl cesty. Nahrazeny by ale měly být startovacími byty, respektive nějakým typem prostupného bydlení.
- V území funguje řada sociálních služeb, které poskytují odborné sociální poradenství rodinám v různých životních situacích.
- V oblasti domácího násilí významně chybí práce s agresory, a to nejenom v ORP Benešov.
- Problematickou je pro všechny poskytovatele oblast financování. Jedním z problémů je malá ochota obcí podílet se na financování sociálních služeb, které jsou poskytovány jejich občanům. Příspěvky obcí, pokud vůbec existují, jsou často pouze symbolické. Zároveň si řada poskytovatelů stěžovala na zvyšující se administraci související s vyúčtováním finančních prostředků.
- Oblast financování úzce souvisí s personálním zajištěním, respektive s hrazením mzdových nákladů. Vzhledem k nízkému finančnímu ohodnocení pracovníků v přímé práci je velmi komplikované získat nové pracovníky. To brání i rozvoji služeb, zajištění jejich dostupnosti apod.
- Poskytovatelé se také potýkají s účelovým vázáním finančních prostředků kraje, které jim brání použít je na potřebné náklady. Řešením by mohlo být, kdyby malé procento dotací zůstalo tzv. nevázané.
- Pozitivním příkladem financování v území je grantový systém fungující na Voticku, kde malé obce z území do tohoto systému přispívají a poskytovatelé nejsou nuceni podávat jednotlivé žádosti na uvedené obce, podávají pouze jednu a jsou jim poskytnuty finanční prostředky na celé území.
- V oblasti spolupráce je obecně pozitivně vnímaná spolupráce s městem Benešov, zejména s tamním Odborem sociálních věcí a zdravotnictví a s Úřadem práce, dále s Českou správou sociálního zabezpečení, městskou policií či s návaznými službami.

- Pozitivně jsou hodnocena také pravidelná setkávání tzv. mini týmů s místními psychiatry, na kterých poskytovatelé sociálních služeb konzultují se souhlasem klientů jejich případy z pohledu sociálního i zdravotního.
- Jeden z poskytovatelů by přivítal častější setkávání v oblasti náhradní rodinné péče s odvoláním na přínosná setkávání v rámci lokálního síťování MPSV.

3.2. Popis potřeb části cílových skupin

V následující části jsou uvedené sumarizace potřeb seniorů a neformálně pečujících. Zaměření těchto analýz vycházelo z procesu plánování a vyhodnocení oblastí, které je potřeba podrobněji popsat. Plné verze jednotlivých analýz jsou přílohou tohoto dokumentu a jsou dostupné na webových stránkách města Benešov v sekci Komunitní plánování. Součástí plných verzí analýz je také popis metodiky sběru a analýzy dat ve vztahu k jednotlivým cílovým skupinám.

3.3. Popis potřeb seniorů[11]

Výzkum potřeb seniorů ve vazbě k řešení nepříznivých sociálních životních situací byl realizován jako jeden z podkladů pro aktualizaci Komunitního plánu sociálních a návazných služeb na území ORP Benešov na období 2021 – 2024.

Šetření je velice konkrétně zacíleno, a to na potřeby seniorů žijících v domech s pečovatelskou službou. Záměr vzešel z jednání pracovní skupiny, kde bylo konstatováno, že města a obce nemají bližší informace o potřebách těchto seniorů, a to také s ohledem na to, že uspokojení a zlepšení potřeb je u této cílové skupiny dobře realizovatelné.

Cílem šetření je zejména:

- Získat podpůrné informace dokumentující situaci cílové skupiny.
- Získat informace o současné nabídce a využívání služeb pro cílovou skupinu.
- Identifikovat problémy cílové skupiny a popsat jejich současná řešení.
- Zjistit, jakými způsoby je možno podpořit seniory v území celého ORP.

Závěrečná zpráva se zaměřuje na popis současného stavu a popis problémových oblastí, které byly v průběhu šetření identifikovány. Pracujeme pouze s informacemi, které jsme během šetření získali. Uvedená zjištění jsou určena především k další diskusi, nejedná se o všeobecně platné závěry.

V plné verzi je závěrečná zpráva přílohou tohoto dokumentu.

[11] Text vychází z dokumentu: ANALÝZA POTŘEB OBČANŮ NA ÚZEMÍ ORP BENEŠOV – se zaměřením na potřeby seniorů

3.3.1. Definice cílové skupiny

Seniory[12] definujeme jako osoby starší 65 let. Jedná se však o velice heterogenní skupinu obyvatel. Různost těchto lidí je daná biologicky, sociálně, psychologicky i ekonomicky. Jsou to jedinci, kteří se od sebe odlišují více než lidé v kterékoliv jiné věkové kategorii.

Analýzy v rámci plánování sociálních služeb se zaměřují především na zjišťování potřeb seniorů, kteří jsou kvůli svým zdravotním či sociálním handicapům odkázání na pomoc, podporu a péči druhé osoby.

V rámci našeho šetření jsme si cílovou skupinu specifikovali velmi konkrétně, zaměřili jsme se na popis situace a potřeb seniorů, kteří v současné době žijí v tzv. domech s pečovatelskou službou ve třech obcích na území ORP Benešov.

Jedná se o domy zvláštního určení, které jsou cíleny převážně na seniory. V těchto domech jsou pronajímány malometrážní byty na základě nájemní smlouvy, nájemce platí nájem ve zvýhodněné, regulované výši a hradí si také další náklady spojené s bydlením. Tyto domy nejsou, na rozdíl od domovů pro seniory, zařízeními sociální péče, do nichž se občané umísťují na základě správního rozhodnutí o přijetí do zařízení. Na rozdíl od obecních bytů nedochází u bytů zvláštního určení k přechodu nájmu po odstěhování nebo úmrtí nájemce bytu.

Šetření bylo provedeno ve třech domech s pečovatelskou službou:

1. DPS Benešov –
   https://www.benesov-city.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=219&id=2344&p1=40696
2. DPS Bystřice –
   http://www.dpssenior.cz/
3. DPS Divišov –
   https://www.divisov.cz/obcanska-vybavenost/dum-s-pecovatelskou-sluzbou/

Konečná struktura respondentů, která je tvořena ze zástupců různých věkových kategorií, uživatelů i neuživatelů sociálních služeb, seniorů aktivních i pasivních, vcelku reprezentuje rozmanitost cílové skupiny seniorů žijících v tzv. domech s pečovatelskou službou.

Šetření se zúčastnilo celkem 38 seniorů, byly realizovány 3 ohniskové skupiny a proběhlo 10 individuálních rozhovorů.

[12] Pojem „senior“ není právní ani statistickou kategorií, ale kategorií spíše „sociologickou“. Pokud vycházíme z obecných zvyklostí, které pro své účely používá i např. OSN a Eurostat, za seniora můžeme označit osobu ve věku 65 a starší. Věk nad 90 let obvykle bývá označován jako dlouhověkost.

3.3.2. Metodika šetření a průběh sběru informací

Pro účely našeho šetření jsme použili výzkumnou metodu ohniskových skupin a individuálních hloubkových rozhovorů, která patří mezi nejzákladnější metody kvalitativního sociologického výzkumu. Charakteristikou kvalitativního přístupu je zisk velkého množství dat od relativně malého počtu účastníků šetření. Používá se především v případech, kdy je třeba zkoumané jevy detailně pochopit.

Kvalitativní výzkumnou metodu popisuje metodolog Creswell (1998 In Hendl, 2008) jako proces hledání založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Díky této metodě dojde ke komplexnímu popisu názorů účastníků výzkumu v přirozených podmínkách a k analýze získaných informací. (Creswell, 1998 In Hendl, 2008).

V rámci šetření byla dodržena etická pravidla výzkumu. Jednalo se o (Hendl, 2008):

- poučený (informovaný) pasivní souhlas;
- svobodu odmítnutí;
- anonymitu (limitovaná specifiky místa realizace šetření a zadavatele).

Závěrečná práce je pro dokreslení situace doplněna citacemi zúčastněných respondentů.

Šetření byla realizována v období prosinec 2019 – březen 2020.

3.3.3. Konkrétní doporučení vztahující se k jednotlivým navštíveným DPS

<u>DPS BYSTŘICE</u>

- Vybudovat zázemí pro setkávání (společenskou místnost)
- Senior taxi
- Tlačítka „tísňové péče“
- Altánek, lavičky v blízkosti DPS
- Zvýšení bezpečnosti v obci a dodržování nočního klidu
- Umístit do sprch protiskluzové podložky a madla

<u>DPS DIVIŠOV</u>

- Lavičky v areálu DPS umístit ve stinných místech
- Umístit do sprch madla a sedačky
- Zvýšit zájem zřizovatele DPS o problémy klientů a stav budovy
- Balkony v dezolátním stavu (nebezpečí úrazu)
- Nedostatečná možnost regulace teploty v jednotlivých bytech
- Instalace úsporných splachovadel na toaletách

DPS BENEŠOV

- Navyšovat počet bytů vhodných pro osoby imobilní, tedy pro osoby užívající invalidní vozíky

3.3.4. Závěry a případná doporučení

Vliv na spokojené a plnohodnotné stáří má (uvedené pořadí neurčuje prioritu):

- Bezpečné, ekonomicky dostupné a jisté bydlení

DPS neřeší v prvé řadě potřebu dostupnosti pomoci a péče (především sociální), ale dle našich zkušeností především saturují potřebu bezbariérového a nízkonákladového bydlení a potřebu sociálních kontaktů.

- Dostupnost pomoci a péče (nejen ve vztahu k sociálním službám)

Z nabídky sociálních služeb je v prvé řadě důležitá dostupná a kvalitní pečovatelská služba. Dobře fungující pečovatelská služba podporuje samostatný a nezávislý život seniorů jak v DPS, tak v domácím prostředí. Je třeba zajistit, a také následně prezentovat pečovatelskou službu jako službu dostupnou a službu časově flexibilní (ne omezenou pouze na standardní pracovní dobu). Důležité je také prezentovat službu jako finančně dostupnou. V této souvislosti je třeba zvyšovat informovanost o příspěvku na péči.

Senioři velmi často zmiňují potřebu mít možnost si kdykoliv zavolat o pomoc. Velmi vhodné je, aby senioři vlastnili mobilní telefony určené jejich generaci. Vhodná je také dostupná služba „tísňové péče“, je však třeba mít na zřeteli, že pro některé seniory je tato služba finančně nedostupná.

- Dostupnost informací

Senioři nejsou vždy informováni o možnostech péče, podpory a pomoci či o možnostech volnočasového vyžití. Dle našich zjištění se jako optimální jeví seniory informovat především prostřednictvím místního tisku a letáků, případně prostřednictvím aktivních seniorů či seniorských organizací.

- Volnočasové aktivity, spolková a klubová činnost a kontakt s okolním světem

Senioři se rádi sdružují. Veškeré činnosti vedoucí k setkávání seniorů zamezí jejich pocitům osamění a naopak zvýší jejich fyzickou i psychickou pohodu.

Pro seniory je také důležité, aby se mohli bezpečně pohybovat po městě či obci, kde žijí. Proto jsou důležité bezbariérové vchody do obchodů, poliklinik a lékařských ordinací a veřejných budov, dále dobrý stav komunikací, chodníků a přechodů a zavedení nízkopodlažních/bezbariérových autobusů. Tyto aspekty zvyšují soběstačnost a nezávislost seniorů na cizí pomoci.

- Dostupnost pobytových sociálních služeb

Senioři si uvědomují, že může nastat situace, kdy se stanou nesoběstačnými a péče a pomoc rodiny, sousedů ani terénních pracovníků sociálních služeb jim již nebude stačit. Proto chtějí:

Domovy pro seniory (pro osoby s omezenou hybností vyžadující 24hodinovou intenzivní péči)
Domovy se zvláštním režimem (pro osoby s duševním onemocněním: Alzheimerovou chorobou, stařeckou demencí apod.)

- Dostupnost dopravy

Jednou ze základních potřeb seniorů je zajištění mobility, a to jak za nákupy či za službami, ale také třeba za společností. Bezbariérová a finančně dostupná veřejná doprava je klíčovým faktorem aktivního stárnutí.

- Dostupnost návazných služeb

V rámci našeho šetření byla zmiňována především služba komerčního zajištění obědů či služby pedikúry.

3.4. Popis potřeb neformálních pečujících[13]

Výzkum potřeb neformálních pečujících při řešení nepříznivých sociálních situací v životě je realizován jako jeden z podkladů pro aktualizaci Střednědobého plánu rozvoje a udržitelnosti sociálních služeb ORP Benešov na období 2021 – 2024.

Cílem šetření je zejména:

- Získat podpůrné informace dokumentující situaci cílové skupiny.
- Získat informace o současné nabídce a využívání podpory pro cílovou skupinu.
- Identifikovat problémy cílové skupiny a popsat jejich současná řešení.
- Zjistit, jakými způsoby je možno podpořit neformální pečující v území celého ORP.

Závěrečná zpráva se zaměřuje na popis současného stavu a popis problémových oblastí, které byly v průběhu šetření identifikovány. Pracujeme pouze s informacemi, které jsme během šetření získali. Uvedená zjištění jsou určena především k další diskusi, nejedná se o všeobecně platné závěry.

3.4.1. Definice cílové skupiny

Cílová skupina našeho šetření jsou neformální pečovatelé, tedy osoby vykonávající nezbytnou péči o fyzickou osobu, která se podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby. Neformální pečovatel je osoba, která pečuje dlouhodobě nebo min. 3 měsíce o osobu blízkou, po dobu 20 hodin týdně, poskytující min. 3 úkony péče denně. Pečovatelé nemají čas ani zdroje odvrátit důsledky životní situace vlastními silami. [14]

[13] Text vychází z dokumentu: ANALÝZA POTŘEB OBČANŮ NA ÚZEMÍ ORP BENEŠOV – se zaměřením na potřeby neformálních pečujících

[14] Zdroj: Studie Fondu dalšího vzdělávání, MPSV 2015.

Přesná data o počtu neformálních pečovatelů na území ORP Benešov nejsou evidována, ale lze vycházet ze statistik týkajících se příjemců příspěvku na péči žijících mimo pobytová zařízení sociální a zdravotní péče. Dle statistik příjemců příspěvku na péči víme, že na tomto území žije 1172 osob závislých na dlouhodobé péči svých blízkých. Tato čísla poukazují na významnost, nezastupitelnost této formy péče a nutnost její systémové podpory. Dle celorepublikových statistik se předpokládá, že dvě třetiny dlouhodobé péče jsou v rodinách poskytovány ženami ve věku mezi 35 a 64 lety.[15]

3.5. Metodika šetření a průběh sběru informací

Pro účely našeho šetření jsme použili výzkumnou metodu polostrukturovaných dotazníků s možností volného doplňování dalších informací. Tento způsob zjišťování informací stojí na pomezí kvalitativního a kvantitativního výzkumu a byl zvolen v souvislosti s tématem šetření a se specifiky cílové skupiny.

Charakteristikou kvalitativního přístupu je zisk velkého množství dat od relativně malého počtu účastníků šetření. Používá se především v případech, kdy je třeba zkoumané jevy detailně pochopit. Z tohoto důvodu tento způsob zjišťování dat týkajících se témat ze sociální oblasti preferujeme. V rámci šetření se nám však nepodařilo vzhledem k časovým možnostem neformálních pečujících realizovat individuální hloubkové rozhovory face-to-face[16], které patří mezi nejzákladnější metody kvalitativního sociologického výzkumu.

Proto jsme zvolili metodu sběru dat používanou v kvantitativním šetření, a to metodu dotazníkového šetření. Dotazník byl však uzpůsoben tématu a díky své struktuře umožnil komplexně pochopit problémy cílové skupiny.

V závěrečné zprávě jsme použili citace zúčastněných respondentů.

Šetření bylo realizováno v období prosinec 2019 – březen 2020.

V rámci šetření jsme oslovili pečující rodiny, jejichž blízcí byli klienty těchto poskytovatelů sociálních služeb:

- Rytmus Střední Čechy, o.p.s.,
- CSS Tloskov, poskytovatel sociálních služeb,
- RUAH, o.p.s.

Celkem jsme získali prostřednictvím dotazníku zpětnou vazbu od 25 neformálních pečujících, jednalo se především o rodiče pečující o své děti s mentálním postižením a o děti nebo partnery seniorů v terminálním stadiu vážného onemocnění.

Neformální pečovatelé uváděli různé diagnózy opečovávaných osob, např. degenerativní či onkologická onemocnění, celková imobilita, mentální postižení apod.

[15] Zdroj: Studie Fondu dalšího vzdělávání, MPSV 2015.
[16] Rozhovory tváří v tvář, tedy přímý osobní kontakt.

Délka péče se u jednotlivých pečujících lišila, rodiče ve většině případů pečovali dlouhodobě, tedy od narození svých dětí s nějakým druhem postižení (tedy v řádu několika desítek let), někteří respondenti se naopak s novou životní situací teprve vyrovnávali, a to především ti, kteří pečovali o své stárnoucí rodiče či blízké s vážnými chorobami.

Konečná struktura získaných informací reprezentuje rozmanitost cílové skupiny.

V plné verzi je přílohou tohoto dokumentu.

3.5.1. Hlavní zjištění

- Nejčastěji poskytují neformální pečovatelé pomoc svým blízkým při osobní hygieně, oblékání, převlékání, asistenci při stravování, zajišťují péči o domácnost, pomoc při doprovodu k lékaři či na úřad a pomoc při komunikaci s úřady.
- Časová náročnost péče je různá, ale ve většině případů s sebou přináší i pracovní omezení neformálních pečujících a ovlivňuje tak jejich ekonomickou a sociální situaci.
- Pečující se potýkají s nedostatkem volného času, s nedostatkem odpočinku (jak fyzického, tak psychického), s nedostatky sociálních kontaktů a s psychickými problémy, které souvisejí především se stresem, psychickou únavou, vyčerpáním, obavami z budoucnosti a s pocity marnosti. Mnohdy také pečují na úkor dalších členů své rodiny.
- Pečující rodiče řeší především budoucnost v souvislosti s vlastním stárnutím a ubýváním sil potřebných na péči. Obávají se zhoršení svého zdravotního stavu, stresují se obavami, pocity nejistoty a úzkostí plynoucí především z myšlenek na to, kdo a jak bude pečovat o jejich blízké v případě jejich úmrtí.
- Naopak osoby pečující o seniora (jak rodiče, starší příbuzní či životní partneři) pociťují obavy především ze situace, kdy se stav opečovávaného zhorší natolik, že mu nebudou schopny poskytnout potřebnou pomoc a budou muset zabezpečit institucionální péči. Trápí je také myšlenky, zda pečují správně a zda dělají maximum toho, co se od nich očekává.
- Na relativní spokojenost oslovených pečujících měla vliv především možnost sdílené péče v rámci rodiny a podpora poskytovaná rodinou.
- Důležitá je také dostupná podpora ze strany sociálních a zdravotnických služeb. Tu však osamělí pečující nedokáží využít natolik, jak v jiných rodinách funguje sdílená péče.
- . Situace osamělých pečujících je mnohem náročnější. V této souvislosti je důležitá především podpora a zajištění sdílené péče prostřednictvím pečovatelské služby.
- Péče poskytována jedinou osobou po delší dobu bez možnosti vystřídání či jiné podpory ze strany rodiny či blízkých osob má nezanedbatelný vliv na zhoršující se kvalitu života a především zdraví pečující osoby.
- Pečující mají jen částečné informace o možnostech podpory v průběhu péče. Často na začátku péče ani nežádají o příspěvek na péči, přestože by na něj měli nárok. Žádají až ve chvíli, kdy jsou nuceni hledat způsoby, jak finančně přežít. I informace o dostupných službách mají mnohdy zkreslené a neúplné. Nejčastějším zdrojem informací je pro pečující internet, následně lékaři a rodina či přátelé.

- Pečující v rámci našeho šetření popisovali rezervy v dostupnosti sociálních služeb, jako nedostačující (z hlediska kapacit) vnímali především služby odlehčovací.
- Někteří měli zájem o služby, které ale nejsou ve sledovaném území v současné době dostupné, jednalo se především o služby denních stacionářů.
- Pečující by uvítali pomoc především při zajišťování sociálních služeb jak v domácím prostředí, tak ambulantně, případně možnost využít pobytová zařízení s organizovaným svozem klientů. Pečující nejčastěji zmiňovali potřebnost služby osobní asistence, odlehčovacích služeb, služeb denních a týdenních stacionářů. Jako další potřebné služby byly zmiňovány rehabilitační služby a specializované terapie pro pečované osoby. V neposlední řadě pečující deklarovali potřeby v oblasti vzdělání a informovanosti.

3.5.2. Doporučení

Tato doporučení reagují na zjištěné potřeby pečujících v rámci našeho šetření a jsou určena k další diskusi. Nejedná se o obecné závěry.

Doporučujeme diskusi na tato témata:

- Realizace informační kampaně, která by oslovila neformální pečovatele v území a obsahovala by:
  - komplexní informace o službách a různých formách pomoci;
  - komplexní informace o sociálních dávkách a dalších finančních možnostech v péči;
  - komplexní informace o právech neformálních pečujících.
- Individuální podpora pečujících osob a nabídka odborného poradenství:
  - v počáteční fázi pečování (jak efektivně pečovat, zprostředkování kontaktů s úřady a pomoc s vyřízením nezbytných formalit apod.);
  - po celou dobu trvání péče;
  - po ukončení péče (vyrovnání se s odchodem blízké osoby, návrat do běžného života apod.).
- Vzdělávání, především v oblasti zvyšování kompetencí v péči.
- Podpora svépomocné skupiny neformálních pečujících a tzv. peer konzultantů[17].
- Podpora a rozvoj sítě respitních služeb a dalších sociálních a zdravotních služeb, jež reagují na různé potřeby pečujících podle fáze péče a cílové skupiny pečované osoby:
  - zajištění dočasné domácí péče;
  - zajištění dočasné ambulantní péče;
  - zajištění pobytové péče v zařízení sociálních služeb.
- Rozvoj informovanosti pečujících o možnostech pomoci prostřednictvím pečovatelských služeb.
- Podpora a rozvoj dopravy pro seniory a osoby se zdravotním postižením v území.
- Podpora a rozvoj sítě psychologických a psychoterapeutických služeb
  - především za účelem odstranění stresu a pocitů marnosti neformálních pečujících.

[17] Peer konzultant je člověk, který svoji vlastní zkušenost využívá pro podporu a pomoc druhým lidem se stejným zdravotním hendikepem nebo problémem. Dává jim něco, co jim medicína často neumí dát – naději. Je totiž živým příkladem toho, že se lze uzdravit nebo s nemocí (hendikepem) žít spokojený a naplňující život.

Strategická část

4. SWOT analýza pro potřeby Střednědobého plánu sociálních a návazných služeb ORP Benešov 2021 až 2024

SWOT analýza silných a slabých stránek (popis vnitřního stavu v území realizace projektu v oblasti sociálních a návazných služeb), příležitostí a ohrožení (popis vnějších faktorů, které na systém pomoci sociálních a návazných služeb působí).

Níže uvedená SWOT analýza vychází z aktivit realizovaných v období září 2018 až leden 2020.

Konkrétně se jedná o tyto aktivity:

- rozhovory s poskytovateli sociálních a návazných služeb;
- rozhovory s pracovníky Odboru sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Benešov;
- rozhovory s dalšími odborníky;
- rozhovory se starosty v území;
- jednání pracovních skupin;
- jednání Řídící skupiny;
- jednání ohniskových skupin;
- vyhodnocení statistických údajů;
- další dílčí vyhodnocení.

Následující část je členěna dle jednotlivých pracovních skupin.

Obyvatelům OPR Benešov poskytuje sociální služby celkem 38 poskytovatelů, kteří nabízejí 70 sociálních služeb. Jedná se celkem o 24 druhů sociálních služeb.

V rámci ORP Benešov je poskytováno 12 služeb sociálního poradenství, 27 služeb sociální prevence a 31 služeb sociální péče.

OBLAST PRACOVNÍ SKUPINY SENIORŮ A OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

SILNÉ STRÁNKY

- Existence 4 domovů se zvláštním režimem – Alzheimer Home, z.ú. (35 lůžek), Domov pro seniory Jankov (46 lůžek), Domov pro seniory Vojkov (53 lůžek), Sanatorium Lotos (62 lůžek)
- existence půjčoven kompenzačních pomůcek
- existence domovů pro seniory Domov pro seniory Vojkov (59), Domov ve Vlašimi (104), Sen pro Sen (31), Domov seniorů Benešov (103), Domov pro seniory Pyšely (60)
- působení klubů seniorů a sociálně aktivizačních služeb
- působení Sdružení zdravotně postižených
- svépomocná setkávání pečujících
- významný počet služeb, které se na seniory a osoby se zdravotním postižením zaměřují. Konkrétně se jedná o tyto:
    - *pečovatelská služba* (Pečovatelská služba okresu Benešov, Charita Vlašim, Charita Starý Knín, Městys Divišov)
    - *osobní asistence* (Centrum pro zdravotně postižené a seniory Středočeského kraje, o.p.s., Charita Vlašim, Hewer, z. s.)
    - *odlehčovací služba* (Centrum sociálních služeb Tloskov, Domov seniorů Jankov, RUAH, o.p.s., TŘI, o.p.s., Villa Vallila, z.ú.)
    - *sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením* (Centrum pro zdravotně postižené a seniory Středočeského kraje, o.p.s., Svaz tělesně postižených v České republice z. s. okresní organizace Benešov, Farní charita Vlašim, Terapeutické centrum Modré dveře, z.ú.)
    - *sociální rehabilitace* (Dítě a kůň, z.s. – Sdružení pro hipoterapii, Terapeutické centrum Modré dveře, z.s., Rytmus Střední Čechy, o.p.s., Centrum sociálních služeb Tloskov);
    - *domov pro seniory* (Domov pro seniory Jankov, Domov pro seniory Vojkov, Domov ve Vlašimi, Sen pro Sen, Domov seniorů Benešov, Domov pro seniory Pyšely)
    - *centrum denních služeb* (Tři, o.p.s.)
    - *domov se zvláštním režimem* (Alzheimer Home, z.ú., Sanatorium Lotos, Domov pro seniory Vojkov, Domov pro seniory Jankov)

  Kromě toho mohou senioři a osoby se zdravotním postižením využít *odborné sociální poradenství*, kde tvoří jednu z cílových skupin (Centrum pro zdravotně postižené a seniory Středočeského kraje, o.p.s., Cesta integrace, o.p.s., Diakonie ČCE středisko Střední Čechy, Farní charita Vlašim, Nemocnice Rudolfa a Stefanie Benešov, a.s., Nemocnice Středočeského kraje, Regionální sdružení zdravotně postižených Benešovska z. s. okresní organizace Benešov, RUAH, o.p.s., TŘI, o.p.s., VLTAWIA s.r.o.)
- Existence návazných služeb: např. RUAH, o.p.s. (domácí zdravotní péče a hospicová péče), TŘI, o.p.s. (terénní a pobytová hospicová péče), Charita Vlašim (domácí zdravotní péče), ProMedicus (domácí zdravotní péče)
- existence služeb Rytmus, o.p.s. (sociální rehabilitace, podpora samostatného bydlení)
- prostor pro setkávání seniorů – POSEZ (Benešov), Klub seniorů (PSOB Benešov), Sázavská komunita 55+ (Sázava) a další

- služba Taxík Maxík (Benešov)
- realizace projektu seniorská obálka (Benešov, Sázava, Týnec nad Sázavou)
- zlepšení bezbariérovosti veřejných budov a komunikací v části obcí ORP
- projekt Obce blíže lidem (RUAH, o.p.s.) a „Koordinace sociální práce v mikroregionu CHOPOS“ (mikroregion CHOPOS)

SLABÉ STRÁNKY

- Nedostatečná kapacita pobytových služeb (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, odlehčovací služby)
    - dlouhé čekací lhůty v domovech pro seniory i v domovech se zvláštním režimem
- chybí intenzivnější propojení a spolupráce vycházející z aktuálních potřeb klientů mezi pobytovými odlehčovacími službami a léčebnami dlouhodobě nemocných
- nedostatečná kapacita služeb osobní asistence, včetně dětí s různým postižením
- chybí dostatečná kapacita terénních služeb, bez ohledu na jejich druh, a také zajištění jejich vzájemné koordinace při poskytování různých služeb /různými organizacemi v jedné domácnosti/ u stejného klienta
- nedostupná psychiatrická péče pro různé věkové kategorie
- omezená nabídka terénních odlehčovacích služeb pro děti se zdravotním postižením
- nedostatek bytů vhodných pro bydlení lidí s různým handicapem, např. ve vazbě ke službě podpora samostatného bydlení
- nedostupná zařízení, která by zajišťovala komplexní 24hodinovou péči, např. mladým lidem po autonehodách
- vzájemná spolupráce služeb sociální péče
- nedostatečná podpora pečujících osob v území:
    - malá informovanost (např. o možných zdrojích pomoci, dávkách apod.)
    - cílená psychologická pomoc
    - nízká kapacita zařízení, která umožňují pečujícím zvládnout lépe péči o své blízké v domácím prostředí (odlehčovací služby, denní stacionáře apod.)
- velké množství osamocených seniorů se sníženou mobilitou/žijících v malých obcích a v osadách
- nedostatečně zajištěná doprava seniorů a osob se zdravotním postižením v rámci ORP
- nejasně stanovená spolupráce s lékaři (např. v oblasti informování o sociálních službách, informování pečujících osob apod.)
- nedostatečná informovanost starostů/představitelů obcí (o náplni sociálních služeb, zdrojích financování apod.)
- pouze symbolické příspěvky menších obcí
- kvůli nejednotným pravidlům narůstá administrace související s vyúčtováním finančních prostředků od obcí
- nedostatečná informovanost seniorů (např. na co mohou mít nárok, na koho se mohou obracet o pomoc apod.)
- k některým seniorům se sociální služby v ORP nedostanou (problém sociálního vyloučení), anebo si je z finančních důvodů nemohou dovolit, přestože by pomoc potřebovali

- chybí chráněná pracoviště pro lidi se zdravotním postižením (mentálním, poruchou autistického spektra a dalšími)
- nedostatek sociálně terapeutických dílen a sociálních podniků v území
- chybí chráněné bydlení – zejména pro lidi s psychiatrickou diagnózou

PŘÍLEŽITOSTI

- Zřízení tzv. senior pointu
- zaměřit se na podporu pečujících osob
- navázání intenzivnější spolupráce s lékaři/zdravotními sestrami/sociálními pracovnicemi v nemocnicích apod. co se týče informovanosti
- screening demence v ordinacích praktických lékařů (např. prostřednictvím podpory vzdělávacích aktivit pro zdravotní sestry)
- spojit prezentaci poskytovatelů sociálních služeb s akcemi města, které oslovují velkou část občanů, s jinými tématy/aktivitami
- rozvoj spolupráce města s ostatními obcemi v ORP (např. v oblasti informování starostů/představitelů obcí, v oblasti zajištění zázemí pro poskytovatele sociálních služeb, kteří do obcí zajíždějí), a to formou letáků, setkávání starostů, a aktivní zájem jednotlivých starostů v rámci ORP
- příspěvky obcí na realizaci sociálních služeb pro svoje občany
- funkční systém sociálního bydlení v rámci celého území ORP
- podpora města Benešov při udržení aktivního procesu KPSS
- zapojování představitelů města do rozvoje komunity – spolupráce obcí a občanů
- pokračující spolupráce na zajištění potřebné pomoci v rámci celého území okresu Benešov

OHROŽENÍ

- Obava seniorů v souvislosti s vysokými náklady za úhrady různých sociálních služeb
- hrozba bezdomovectví u seniorů, kteří nedisponují dostatkem finančních prostředků na nájemní bydlení
- nevyhovující dostupnost služeb veřejnou dopravou
- postupný nárůst osob v seniorském věku v tíživé ekonomické situaci (nízké důchody, vysoké nájmy, exekuce a zadlužení)
- postupný nárůst počtu osob s demencí
- zvyšující se míra osamění a izolace seniorů
- demografický vývoj – stárnutí obyvatelstva
- nedostatek sociálních pracovníků na trhu práce
- nejistá finanční podpora služeb
- ukončení programového období EU a možnosti čerpání dotací

OBLAST PRACOVNÍ SKUPINY OSOB OHROŽENÝCH SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM

SILNÉ STRÁNKY

- Kapacity terénní práce s uživateli návykových látek
- kapacity Centra adiktologických služeb Magdaléna, o.p.s.
- existence azylového domu pro ženy i muže v Benešově a pro rodiny s dětmi ve Vlašimi
- existence domu na půl cesty
- existence služeb sociální prevence (nízkoprahové denní centrum, noclehárna s celoročním provozem, terénní programy)
- poskytování dluhového poradenství
- projekt Obce blíže lidem (RUAH, o.p.s.) a „Koordinace sociální práce v mikroregionu CHOPOS“ (mikroregion CHOPOS)
- výměna injekčního materiálu, potravinový a hygienický servis
- testování na infekční nemoci
- tréninkové zaměstnávání pro uživatele návykových látek přímo u poskytovatele terénních programů
- svépomocná skupina pro lidi bez domova
- potravinový servis
- charitativní obchůdek
- existence Centra na podporu integrace cizinců pro Středočeský kraj v území
- Plány prevence kriminality (Benešov, Sázava, Týnec nad Sázavou, Bystřice)
- síť dalších sociálních služeb:
    - *azylové domy* (Pečovatelská služba okresu Benešov, Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy)
    - *nízkoprahová denní centra* (Pečovatelská služba okresu Benešov)
    - *noclehárny* (Pečovatelská služba okresu Benešov)
    - *terénní programy* (mimo uživatele návykových látek – Pečovatelská služba okresu Benešov a uživatele návykových látek – Magdaléna, o. p. s.)
    - *domy na půl cesty* (CERPOS, z. s.)
    - *odborné sociální poradenství*, kde tvoří jednu z cílových skupin (Cesta integrace, o.p.s., Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy, Farní charita Vlašim, Nemocnice Rudolfa a Stefanie Benešov, a.s., Nemocnice Středočeského kraje, Správa uprchlických zařízeních MV ČR, Magdaléna, o.p.s., VLTAWIA s.r.o.)
    - *intervenční centra* (proFem – centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí, o.p.s.)
    - *krizová pomoc* (Terapeutické centrum Modré dveře, z.ú.)

SLABÉ STRÁNKY

- Chybí „sociálně ohleduplné zaměstnávání“ (tzn. tolerantnější přístup zaměstnavatelů ohledně např. zkrácených úvazků, prvního porušení pravidel apod.)
- nedostatečné ubytovací kapacity pro nízkopříjmové osoby
- nedostatečné bydlení pro nízkopříjmové rodiny
- bezdomovectví u části uživatelů návykových látek
- výskyt makových polí
- realizace terénní služby v Sázavě pro uživatele návykových látek
- nedostatečná kapacita noclehárny
- nedostatečná kapacita azylového domu
- návaznost zajištění bydlení na azylový dům v rámci celého ORP (dle trvalého pobytu klientů)
- chybějící systém sociálního bydlení v rámci celého území ORP
- chybějící dostupná psychiatrická péče
- chybějící síť služeb pro osoby s psychiatrickou diagnózou + chybí CDZ
- velká vzdálenost záchytných stanic (Kladno, Příbram, Mladá Boleslav)
- nedostatečná kapacita AT poradny

PŘÍLEŽITOSTI

- Podmínka zaměstnání určitého procenta znevýhodněných osob jako součást veřejných zakázek
- funkční systém sociálního bydlení v rámci celého ORP
- financování sociálních služeb prevence i menšími obcemi
- metodiky sociální práce na obcích (projekt Obce blíže lidem)
- pokračující spolupráce na zajištění potřebné pomoci v rámci celého území okresu Benešov

OHROŽENÍ

- Nárůst nelátkových závislostí
- zvyšování počtu osob bez domova
- kumulace problémů: bezdomovectví, závislost, psychiatrické onemocnění
- nedostatek sociálních pracovníků na trhu práce
- nejistá finanční podpora služeb
- nárůst problematiky osob s duševním onemocněním – nedostatek pomoci a péče
- ukončení programového období EU a možnosti čerpání dotací

OBLAST PRACOVNÍ SKUPINY RODINY S DĚTMI

SILNÉ STRÁNKY

- Dobrá spolupráce prostřednictvím Školských poradenských zařízení
- řešení problematiky domácího násilí – proFem (intervenční centrum) a další
- letní tábor pořádaný MěÚ v rámci prevence kriminality a protidrogové prevence
- působení služby rané péče v území (Centrum sociálních služeb Tloskov, Oblastní charita Kutná Hora, Diakonie ČCE – středisko Praha, EDA cz, z.ú., Centrum pro dětský sluch Tamtam, o.p.s.)
- pracovní skupina Rovné příležitosti (Posázaví, o.p.s.)
- služby SVP Dobřichovice
- projekt Obce blíže lidem (RUAH, o.p.s.) a „Koordinace sociální práce v mikroregionu CHOPOS“ (mikroregion CHOPOS), konkrétně výkon sociální práce
- působení Rodinné psychologické poradny Vltawia s.r.o. (odborné sociální poradenství, klinická psychologie a psychoterapie, asistované styky)
- v některých základních školách pozice školního psychologa (například: ZŠ Neveklov, ZŠ Jiráskova, ZŠ Karlov v Benešově)
- dostupnost dětského psychiatra v území
- organizace Rozum a Cit, z.s. nabízí rodinám doprovázení, odlehčovací služba pro pěstouny, včetně krátkodobé péče o děti, asistované styky
- činnost mateřských center
- možnost využití mediace (Cesta integrace, o.p.s.)
- síť dalších sociálních služeb:
    - *sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi* (Statek Vlčkovice, o.p.s., Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy)
    - *odborné sociální poradenství*, kde tvoří jednu z cílových skupin (např. Cesta integrace, o.p.s., Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy, Farní charita Vlašim, Nemocnice Rudolfa a Stefanie Benešov, a.s., Nemocnice Středočeského kraje, Magdaléna, o.p.s., VLTAWIA s.r.o.)
    - *domy na půl cesty* (CERPOS)
    - *nízkoprahová zařízení pro děti a mládež* (MeziČas – Magdaléna, o.p.s., ARCHA – Dítě a kůň, z.s. – Sdružení pro hipoterapii)
    - *azylové domy* (Diakonie ČCE - středisko Střední Čechy)
- organizace s Pověřením k výkonu SPO: Vltawia, s.r.o., Rozum a Cit, z.s., Statek Vlčkovice, o.p.s.

SLABÉ STRÁNKY

- Nedostatečné kapacity dětského psychiatra
- chybí centrum duševního zdraví
- nedostačující kapacita sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a sanace rodiny
- výrazně chybí práce s agresory (např. případy domácího násilí)
- absence intenzivnější terapeutické podpory rodin, a to i v oblasti náhradní rodinné péče
- není krizová pomoc (např. dětské krizové centrum)

- dlouhá objednací lhůta v pedagogicko-psychologické poradně a ve speciálním pedagogickém centru
- zhoršená dostupnost sociálních služeb v menších obcích
- zvýšené finanční náklady pro rodiny, které žijí v malých obcích a musejí dojíždět za ambulantními službami do města
- zvyšující se administrace související s vyúčtováním finančních prostředků
- účelově vázané finanční prostředky kraje, které poskytovatelům sociálních služeb brání použít je na potřebné náklady
- nárůst případů domácího násilí
- nedostatečná kapacita psychologicko-sociálního poradenství
- nedostatečná podpora pečujících osob:
    - malá informovanost (např. o možných zdrojích pomoci, dávkách apod.)
    - psychologická pomoc
    - nízká kapacita zařízení, která umožňují pečujícím zvládnout lépe péči o svoje blízké v domácím prostředí (odlehčovací služby, denní stacionáře apod.)
- nedostatek finančně dostupných bytů pro rodiny s nízkými příjmy v rámci celého ORP
- nedostatečná informovanost samotných rodin (např. na co mohou mít nárok, na koho se mohou obracet o pomoc apod.)

PŘÍLEŽITOSTI

- Rozvoj spolupráce města, neziskových organizací s místními školami – využít platformu KPSS;
- pravidelná setkání poskytovatelů sociálních a návazných služeb a Odboru sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Benešov
- navázání spolupráce KPSS a MAP
- rozvoj spolupráce města s ostatními obcemi v ORP (např. v oblasti informování starostů/představitelů obcí, v oblasti zajištění zázemí pro poskytovatele sociálních služeb, kteří do obcí zajíždějí), a to formou letáků, setkávání starostů apod.
- vzájemná informovanost poskytovatelů sociálních služeb, města, malých obcí (s cílem zlepšit koordinaci péče v konkrétních případech)
- větší transparentnost finanční podpory obcí v rámci ORP pro poskytovatele soc. a návazných služeb
- příspěvky obcí na realizaci sociálních služeb pro občany
- intenzivnější spolupráce neziskových organizací s KÚ Středočeského kraje při přípravě pěstounů a propojení uvedených organizací s nimi
- pokračující spolupráce na zajištění potřebné pomoci v rámci celého území okresu Benešov

OHROŽENÍ

- Nárůst počtu rodin s dětmi, které se ocitají v evidenci agendy sociální práce na MěÚ Benešov, jsou v sociální krizi a jsou přímo ohroženy sociálním vyloučením
- nestabilní pracovní týmy v rámci sociálních služeb (odcházení pracovníků z důvodů nízkých příjmů, výpadků financování, dlouhá doba výběrových řízení apod.)
- nedostatek sociálních pracovníků na trhu práce

- nejistá finanční podpora služeb
- ukončení programového období EU a možnosti čerpání dotací

VIZE

Na území ORP Benešov je v roce 2035 je síť spolupracujících služeb, které aktivně a efektivně řeší těžké životní situace, do kterých se občané z různých důvodů dostanou. Jednotlivé obce ORP Benešov spolupracují a participují na řešení jednotlivých situacích a vytvářejí takové podmínky, které umožní občanům vrátiti se do běžného, domácího prostředí či v něm setrvat. Díky dostupné a flexibilní síti služeb mají občané možnost volby, kde a jak chtějí žít ve stáří či se zdravotním postižením či jak chtějí řešit další z možných sociálních situací.

5. Prioritní oblasti ORP Benešov na období 2021 – 2024

Takto definované priority byly schváleny Řídící skupinou dne 3. 2. 2020. Následující kapitola uvádí priority pro období 2021 – 2024. Na tuto část navazuje akční plán na období 2021 až 2022. V následujícím období, po vyhodnocení předešlých AP, budou zpracovány akční plány na roky 2023 až 2024.

Priorita č. I: Podpora služeb pro rodiny s dětmi

Priorita č. II: Podpora lidí ohrožených sociálním vyloučením a vyloučených

Priorita č. III: Rozvoj služeb podporující samostatnost osob s různým zdravotním znevýhodněním a seniorů

Priorita č. IV: Podpora setrvání lidí v domácím prostředí

Priorita č. V: Podpora pobytových služeb pro seniory a osoby se zdravotním znevýhodněním

Priorita č. VI: Podpora procesu plánování, rozvoj sociální a komunitní práce

Priorita č. VII: Rozvoj podpůrných služeb po celém území ORP Benešov a informovanosti

6. Akční plán ORP Benešov na období 2021 – 2022[18]

Priorita I. Podpora rodiny

1.1. Podpora služeb pro rodiče a děti ohrožené domácím násilím
1.2. Rozvoj psychosociálního poradenství
1.3. Podpora služeb nízkoprahového zařízení pro děti a mládež v Benešově a rozvoj v celém území ORP
1.4. Rozvoj sanace rodiny po celém území ORP
1.5. Podpora služeb pro rodiny s dětmi s individuálními potřebami

Priorita II. Podpora lidí ohrožených sociálním vyloučením a vyloučených

2.1. Vytvoření systému sociálního bydlení
2.2. Odstraňování stavebních bariér v obecních bytech a rozvoj bytů zvláštního určení
2.3. Podpora služeb pro rodiče a těhotné ženy závislé na návykových látkách
2.4. Podpora terénních služeb sociální prevence
2.5. Rozvoj ambulantních služeb sociální prevence
2.6. Rozvoj pobytových služeb sociální prevence
2.7. Rozvoj odborného sociálního poradenství
2.8. Rozvoj sociální rehabilitace
2.9. Podpora znevýhodněných na otevřeném trhu práce
2.10. Rozvoj mobilních týmů pro osoby s duševním onemocněním a podpora těchto osob
2.11. Podpora sociálních služeb pro cizince
2.12. Podpora integračních opatření

Priorita III. Rozvoj služeb podporujících samostatnost osob s různým zdravotním znevýhodněním a seniorů

3.1. Rozvoj služby podpora samostatného bydlení
3.2. Podpora a rozvoj chráněného bydlení

[18] V tomto textu jsou používány termíny: podpora, rozvoj a vznik v následujících významech:
PODPORA - jedná se o udržení současných služeb a jejich rozsahu/kapacity/časové dostupnosti/cílových skupin apod. ROZVOJ - jedná se o službu/y, které v našem území působí a je potřeba je rozšířit kapacitně, cílovými skupinami, časovou dostupností, činnostmi služby, včetně dostupnosti v rámci území. VZNIK - jedná se o službu, která v našem území dostupná není a je potřeba. Pod pojmem vznik je myšleno i zajištění služby, která působí mimo naše území.

Priorita IV. Podpora setrvání lidí v domácím prostředí

4.1. Rozvoj kapacity pečovatelských služeb, osobní asistence, odlehčovacích služeb a zvýšení jejich dostupnosti po celém území ORP
4.2. Podpora domácí zdravotní péče a terénní hospicové péče
4.3. Rozvoj kapacity denního stacionáře
4.4. Podpora sociálně aktivizačních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením

Priorita V. Podpora pobytových služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením

5.1. Rozvoj kapacit domovů pro seniory
5.2. Rozvoj kapacit domovů se zvláštním režimem
5.3. Rozvoj kapacit pobytových odlehčovacích služeb

Priorita VI. Podpora procesu plánování, rozvoj sociální a komunitní práce

6.1. Podpora sociální práce a komunitní sociální práce na obcích
6.2. Vznik komunitních center
6.3. Naplňování celookresních opatření
6.4. Rozvoje procesu komunitního plánování

Priorita VII. Rozvoj podpůrných služeb po celém území ORP Benešov a informovanosti

7.1. Rozvoj psychoterapeutické podpory a mediace
7.2. Rozvoj individuální dopravy po celém území ORP
7.3. Rozvoj preventivních aktivit
7.4. Rozvoj informovanosti
7.5. Odstraňování komunikačních bariér
7.6. Podpora neformálních pečujících
7.7. Podpora klubových aktivit, akcí pro seniory a osoby zdravotně znevýhodněné po celém území ORP

Akční plán ORP Beroun na roky 2020 až 2021 je přílohou č. 6 tohoto dokumentu.

7. Monitoring a vyhodnocení platného plánu

Komunitní plán může pracovat se třemi úrovněmi monitorovacích ukazatelů. V nejobecnější úrovni jde o ukazatele udržitelnosti procesu, které zajišťují pokračování započatého procesu komunitního plánování sociálních a návazných služeb na území ORP Benešov.

V druhé rovině jsou vypracovány ukazatele dopadu jednotlivých priorit, které z komunitního plánu vyplývají. Mají dlouhodobý efekt, měřitelný na konci a v průběhu procesu formou průzkumu vhodně zvolených indikátorů dle dané oblasti.

Nejkonkrétnější podobu mají ukazatele, které hodnotí průběh a výsledky/výstupy jednotlivých opatření. Nastavení výsledků/výstupů jednotlivých opatření je uvedeno u každého opatření předkládaného plánu.

Jedním z dalších možných ukazatelů, jak proces komunitního plánování funguje, může být např. setkávání pracovních skupin a jednání Řídící skupiny.

- Setkání Řídící skupiny bude probíhat minimálně 2x v roce.
- Setkání pracovních skupin bude probíhat minimálně 2x ročně pro každou zvolenou oblast, tzn.:
    - **Podpora rodin a dětí**
    - **Podpora seniorů a osob se zdravotním postižením**
    - **Podpora lidí ohrožených sociálním vyloučením a vyloučených**
    - **Sociální bydlení**
- Jedenkrát v roce bude zpracována zpráva o průběhu plnění plánu – vyhodnocení jeho naplňování.

V průběhu platnosti střednědobého KPSS, tzn. v letech 2021 – 2024, a navazujících akčních plánů bude možné jejich doplnění následujícím způsobem:

- v průběhu platnosti daného akčního plánu je možné na aktuální potřeby, které v akčním plánu nejsou zohledněny, doplnit opatření formou dodatku,
- dodatkem lze doplnit opatření, případně upřesnit schválená opatření.

Proces zpracování dodatků je následující:

- dodatek navrhuje subjekt/organizace či občan na jednání pracovních skupin nebo na Odboru sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Benešov,
- společně s koordinátorem plánování je zpracován dodatek,
- návrh je projednán s vedením Odboru sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Benešov nebo Řídící skupinou,
- finální podoba dodatku je zpracována Koordinátorkou komunitního plánování sociálních a návazných služeb města Benešov,
- zpracování dodatku respektuje strukturu platného akčního plánu a členění jednotlivých opatření,
- je předložen Řídící skupině ke schválení a následně Radě města Benešov.

8. Přílohy

- **Příloha č. 1**: Analýza potřeb občanů na území ORP Benešov – se zaměřením na potřeby seniorů (2020): Centrum pro komunitní práci střední Čechy

- **Příloha č. 2:** Analýza potřeb občanů na území ORP Benešov – se zaměřením na potřeby neformálních pečujících (2020): Centrum pro komunitní práci střední Čechy

- **Příloha č. 3:** Základní popis území ORP Benešov z hlediska potřeb komunitního plánování sociálních služeb (2019): Centrum pro komunitní práci střední Čechy

- **Příloha č. 4:** Popis poskytovaných sociálních služeb a návazných služeb v území ORP Benešov (2019): Centrum pro komunitní práci střední Čechy

- **Příloha č. 5:** Popis finančních zdrojů systému sociálních služeb v ORP Benešov (srpen 2020): Centrum pro komunitní práci střední Čechy

- **Příloha č. 6:** Akční plán na roky 2021 až 2022

- **Příloha č. 7:** Katalog sociálních a návazných služeb na Benešovsku (2020)

- **Příloha č. 8:** Organizační struktura procesu plánování v ORP Benešov

9. Použité zdroje

- Český statistický úřad [online]. Dostupné z: www.czso.cz
- Český statistický úřad. Statistická ročenka Středočeského kraje 2018 [online]. 2018. Dostupné z: www.czso.cz
- Mapa exekucí [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/
- OSVZ MěÚ Benešov – Benchmarkingová iniciativa 2005
- OSVZ MěÚ Benešov
- Studie Fondu dalšího vzdělávání, MPSV 2015

10.Použité zkratky

AP	Akční plán
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
Komunitní plán/Plán	Komunitní plán sociálních a návazných služeb na území ORP Benešov 2021 – 2024
KPSS	Komunitní plánování sociálních služeb
MěÚ	Městský úřad
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
o.p.s.	Obecně prospěšná společnost
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSPOD	Oddělení sociálně-právní ochrany dětí
OZP	Osoby se zdravotním postižením
p.s.	Pobočný spolek
PnP	Příspěvek na péči
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným
SSL	Sociální služba/y
SWOT	Analýza slabých a silných stránek, příležitostí a ohrožení
ÚP	Úřad práce
ZP	Zdravotní postižení
z.s.	Zapsaný spolek
z.ú.	Zapsaný ústav